Research Article

Content and Genre Preferences in Middle School Students' Reading Interests and Habits

Hamide Belveren
Hatay Mustafa Kemal University
hamidebelveren123@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7244-1479

Ahmet Balcı
Hatay Mustafa Kemal University
abalci@mku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7424-592X

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the reading habits of middle school students and to identify their prominent preferences regarding text content and genre. This study, which seeks to determine the text content and genre interests that influence the reading habits of middle school students, employed a survey research design. The sample of the study consists of 847 middle school students enrolled at different grade levels. Data were collected using the Reading Interest and Habit Questionnaire developed by the researcher. The data collection process was carried out in May 2024 during a single class period, and the resulting data were analyzed using descriptive statistical techniques. Gender and grade level were included as variables in the study. The findings of the study indicate that although middle school students generally do not prefer to spend their leisure time reading, they nevertheless possess a certain level of reading habit and derive enjoyment from reading. Furthermore, students primarily consider genre when selecting books and show a strong preference for texts in the story–novel genre. With regard to book content, themes related to adventure, entertainment, humor, friendship, sports, science fiction, and travel are particularly prominent. In contrast, themes such as heroism and history, emotional content, the animal world, and family and home life are less preferred.

Keywords: Reading, reading habit, reading interest, content, genre.

Among the basic language skills, reading is regarded as a fundamental competence that opens the door to lifelong learning. The acquisition of reading skills is viewed not only as a factor contributing to academic achievement but also as a key element in sustaining continuous learning and personal development throughout life. Initially defined as the process of recognizing signs and symbols, reading has gradually come to be understood as a core component of comprehension (Harris & Sipay, 1990). This process of comprehension requires not only physical engagement but also intensive mental activity. Accordingly, Dökmen (1994), emphasizing the perceptual dimension of reading, conceptualizes reading comprehension as a thinking process. Within this cognitive process, individuals "broaden and deepen their horizons by learning new words, gaining insights, forming imaginations, and developing creativity" (Akyol, 2012, p.33). Over time, reading has come to be regarded not merely as a language skill but also as an important indicator of a society's level of modernity and development (Bircan & Tekin, 1989; Demirel & Şahinel, 2006). Individuals who possess well-developed reading skills, in turn, contribute to raising the cultural level of the society in which they live.

The development of reading skills undoubtedly requires a planned educational process. However, in addition to the components of formal education -such as schools, teachers, and curricula- individual affective characteristics also play a significant role in the reading education process. Among these affective factors, interest,

Received : September 25, 2025
Revised : November 28, 2025
Accepted: December 15, 2025

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2026, 14(1), 1-42
Research in Reading & Writing Instruction,
2026, 14(1), 1-42
https://doi.org/10.35233/oyea.1790813

and more specifically reading interest, is a quality that warrants careful consideration. In the Turkish Dictionary, interest is defined as "the tendency to direct one's attention primarily toward a particular object" (TDK, 2024). Considering that interests are not innate and that multiple factors contribute to their development (Battalbaş, 2013), the importance of fostering reading interest in order to support the development of reading skills becomes more evident. The idea that individuals' interests in books and reading can be leveraged to guide them toward reading has been emphasized for many years (Dökmen, 1994). Furthermore, it is known that variables such as age and gender influence reading interest and lead to individual differences in this regard (Özbay, 2009).

In general, it is expected that reading interest, which is developed through the educational process, will subsequently lead to the formation of a reading habit. In its broadest sense, reading habit can be defined as "the continuous and regular engagement in the act of reading" (Karatay et al., 2020, p.92). Within this continuity, it is expected that the individual approaches reading willingly, perceives it as a necessity, and maintains the practice with a certain degree of regularity, even though personal purposes may vary. The question of how to define individuals who have acquired a reading habit—namely, those who read on a regular basis—has therefore become a focal point in reading research. Based on the assumption that criteria can be established by examining both the quality of the habit and the frequency of repetition, various attempts have been made to determine who can be considered an individual with a reading habit. One of the most widely cited approaches in this regard is the classification proposed by the American Library Association. According to this classification, individuals who read one book every two months or less are categorized as "weak readers," those who read one book per month as "moderate readers," and those who read two or more books per month as "advanced readers" (A.L.A., transferred from 1978, Yılmaz, 2000).

Within this classification—that is, in efforts to determine whether reading frequency constitutes a habit—it should not be overlooked that one of the most important starting points is interest, particularly reading interest. It cannot be asserted that reading habit, which is regarded as one of the natural outcomes of the reading education process and is intended to be acquired by educated individuals, has been consistently high across all periods. Although reading is valued as a skill, the prevalence of reading habits has not reached similarly high levels in every era. This situation is also reflected in data reported by the Turkish Statistical Institute (TÜİK). According to 2022 data, 69% of individuals in Türkiye do not read books (TÜİK, 2022).

An examination of the literature indicates that reading interest and reading habit are among the frequently studied topics. Research has focused on the reading habits and reading preferences of primary and middle school students (Arslan, 2023; Babalola, 2020; Bahşi & Ateş, 2024; Bekaroğlu et al. 2022; Çevik et al., 2023; Faisal, 2021; Gül Özdil & Demir, 2022; Güneş et al., 2023; Güneş et al., 2024; Hassan et al., 2021; Karaduman, 2024; Kırs, 2022; Ramzan et al., 2022; Sevgi & Karakaya, 2021; Tonka, 2020; Yurtbakan & Erdoğan, 2020); the effects of reading interest and habits on the academic achievement and vocabulary development of primary and middle school students (Ekmen, 2023; Erkuş & Babayiğit, 2023; Karadağ, 2022; Wibayanti et al., 2020); the relationship between primary school students' reading interest and habits and academic examinations (Aksoy, 2018; Büyükalan Filiz & Kalaycı, 2019); the reading interest and habits of high school students (Gezgin, 2021; Kavitha & Bhuvaneswari, 2024; Maribbay, 2022; Phutthabun, 2022); the relationships between the reading interest and habits of youth and university students and various variables (Hughes-Hassell, 2021; Kuijpers et al., 2020); preferences related to the reading interest and habits of postgraduate students (Kırs & Kinay, 2024); the reading interest and habits of teachers, teacher candidates, and educational administrators (Akbabaoğlu & Yıldız Duban, 2020; Bala et al., 2021; Bertan, 2024; İşgören, 2024; Özbay et al., 2008; Salcı, 2022; Ürün Karahan, 2022; Yüksel, 2021; Zan, 2024); the reading interest and habits of adults (Merga, 2017; Zengin, 2003); evaluations of opinions regarding the acquisition, instillation, and development of reading interest and habit in relation to multiple variables (Çelik, 2020; Kırs & Kinay, 2022); the role of environmental factors in acquiring reading habits (Bilgiç, 2023; Demir, 2022; Demir, 2024; Karakullukçu & Çelik, 2020; Özden Deniş, 2022); and factors influencing and supporting the development of reading interest and habit (Alam, 2021; Gül, 2021; Mut, 2021; Mut & Gelişli, 2021; Romero Oliva et al., 2020; Tatar, 2022). These studies include students and adults from different age groups as sample populations. In addition, with the advancement of technology, increased interest and habit in online and mobile reading (Gençtürk, 2022; Nnaji et al., 2020); as well as problems encountered in the acquisition of reading interest and habit in relation to cultural communication and technology (Gürcan, 1996) have also attracted the attention of researchers.

The strong relationship between the concepts of reading habit and reading interest, which are frequently examined in reading research, has led to the view that these two concepts should be addressed together rather than independently. Considering that interests are used as a starting point in the formation of habits within the educational process, the role of reading interest in the development of reading habits becomes more apparent. Beyond general definitions of "interest," reading interest is defined as "the interest directed toward specific reading texts, tools, and materials" (Alaylıoğlu & Oğuzkan, 1976, p.226). Interest in the text, which constitutes one of the most important components of reading interest, is associated with both text content and the genre through which this content is presented (Ataya & Kulikowich, 2002). In other words, both text genres and what is conveyed within those genres—that is, the content—are elements that activate and sustain interest. In addition, factors such as gender and age also shape this interest (Huck et al., 2001). Interest that begins with fairy tales and surreal narratives in childhood gradually shifts toward more realistic topics (Bamberger, 1990; Carlsen, transferred from 1967 Colbert, 1974; Gökşen, 1985; Yavuzer, 1998). However, it cannot be claimed that this transformation of interest occurs at the same ages or follows the same trajectory for all individuals. Individual differences continue to play a decisive role throughout a person's reading journey.

Just as it is important for reading to become an established habit, it is equally important to identify the quality and shortcomings of this habit. A study on reading habits should determine not only the characteristics of individuals' reading behaviors but also the types of publications they read, as well as which genres and content types are preferred and at what frequencies and time periods (Dökmen, 1994). Based on these considerations, the present study deemed it important to identify the current situation following the Kahramanmaraş-centered earthquakes that occurred in Hatay in 2023. From this perspective, the main research question was formulated as follows: "What are the genre and content preferences in middle school students' reading interests and habits?" In line with this overarching question, the study sought answers to the following sub-questions:

What is the level of middle school students' reading habits?

What are the genre preferences in middle school students' reading interests?

What are the content preferences in middle school students' reading interests?

Method

Research Model

Based on the understanding that interest in and habits toward reading vary across time periods and among individuals, this study was designed as a survey study employing a quantitative research approach. A survey study is defined as a type of quantitative research design in which researchers collect data by administering questionnaires to a sample group or an entire population in order to describe attitudes, opinions, behaviors, or characteristics of a population (Creswell, 2020, p.481).

Population and Sample

The population of this study consists of middle school students enrolled in schools in Hatay during the 2023–2024 academic year. When it is not feasible to reach the entire population, sampling procedures are employed in quantitative research. The students selected from the population were chosen using random sampling. Following the earthquake that occurred in February 2023, five central middle schools located in the Samandağ district of Hatay province were identified as the research sites, as educational activities in this district were carried out more regularly compared to other districts. A total of 847 students who voluntarily agreed to participate in the study constituted the sample. In quantitative research, the representativeness of the sample with respect to the population is of particular importance. Prior to data collection, information obtained from the Samandağ District Directorate of National Education indicated that the total number of students enrolled in middle schools in the district during the relevant academic year was 8,295. The required sample size to represent this population was determined based on a .05 margin of error. A population of up to 10,000 individuals can be adequately represented by a sample size ranging between 370 and 624, based on a margin of error of .05 (Büyüköztürk et al., 2017). Demographic information and distributions of the students included in the sample are presented in Table 1.

Female students constitute a higher proportion of the sample (62.6%) in terms of gender distribution. This imbalance is attributed to the higher number of female students present in classrooms during the data collection period and to voluntary participation. In terms of school distribution and grade levels, the number of students enrolled in each school and grade level was influential.

Data Collection Instruments

The "Reading Interest and Habits Questionnaire" was used as the data collection instrument in this study. Questionnaires are data collection tools frequently employed in quantitative research to obtain the opinions of large groups. "A questionnaire is defined as a set of forms used in survey research designs that are completed by participants and submitted to the researcher; participants respond to questions and provide basic personal or demographic information" (Creswell, 2020, p.490). The ease and speed with which questionnaire data can be analyzed enable researchers to reach conclusions efficiently regarding participants' opinions, perceptions, and values. Questionnaires may include open-ended, list-ordering, dichotomous, multiple-choice, and/or scaled items. The construction of questionnaire items is influenced by several factors, including content validity, research objectives, characteristics of the sample, and the conditions under which the instrument is administered.

Reading Interest and Habits Questionnaire

The items included in the "Reading Interest and Habits Questionnaire" used in this study were developed based on a review of the relevant literature (Akça, 2020; Aksoy, 2014; Balcı, 2009-a; Balcı, 2009-b; Battalbaş, 2013; Bayat & Çetinkaya, 2018; Bilgiç, 2023; Bostancı, 2019; Can et al., 2010; Cevher, 2015; Davarcı, 2013; Deniz, 2015; Durualp et al., 2013; Elkatmış, 2015; Gül, 2021; Gürsoy, 2018; Hanedar, 2011; Kara, 2019; Konan & Oğuzi 2013; Sünbül et al., 2010-a;

Sünbül et al., 2010-b; Şahin, 2012; Şahiner, 2005; Şanlıbaba & Gümüş, 2014; Tekgül, 2013; Yıldız et al., 2015; Yılmaz, 1990). The questionnaire items were prepared under subheadings such as personal information, interest in and habit toward reading, following periodicals, visiting libraries, library use habits, and technology use habits. The questionnaire consists of a total of 57 items, of which 54 are closed-ended and 3 are open-ended.

During the questionnaire development process, expert opinions were sought after the items were drafted in line with the predetermined subheadings. The drafted items were sent to one expert in Turkish language education and three faculty members who had conducted research related to the topic. These experts reviewed and evaluated the items, and revisions were made in accordance with their suggestions. Following these revisions, the questionnaire was finalized.

Data Collection

The questionnaire was administered to middle school students enrolled in the 5th, 6th, 7th, and 8th grades during the 2023–2024 academic year within a single class period lasting 40 minutes. Data collection was carried out in May 2024. Prior to the administration of the questionnaire, consent was obtained from students' families for participation in the study. In addition, students were informed that their participation was voluntary.

Data Analysis

The data obtained from the "Reading Interest and Habits Questionnaire," which was developed to determine the reading interests and habits of the participating middle school students, were tabulated using descriptive statistical techniques, specifically frequencies and percentages. The findings were then interpreted and presented accordingly. Descriptive statistics enable the identification and measurement of tendencies and related characteristics within the data (Creswell, 2020). Gender and grade level were included as variables in the analysis, and the results were presented using cross-tabulations. During the data analysis process, it was observed that some students did not respond to certain items. The response sheets of these students were not excluded from the analysis; however, in cases of incomplete or incorrect responses or unanswered items, only the responses to the relevant items were excluded from evaluation.

Ethical Statement

This study adheres to the rules specified in the "Guidelines for Scientific Research and Publication Ethics in Higher Education Institutions" and avoids actions listed under the heading "Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics." There is no conflict of interest among the authors; all authors contributed to the study.

Ethical approval for this study was granted by the Hatay Mustafa University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Board at its meeting on March 7, 2024, with decision number 19.

Findings

Findings Related to Middle School Students' Reading Habits

In order to determine middle school students' reading habits, students' preferences regarding leisure-time activities were first examined, and the findings are presented in Table 2. An examination of the table shows that the students participating in the study most frequently prefer playing games (18.5%) and going out/traveling (16.4%) during their free time. These activities are followed by doing sports (14%), listening to music (13%), reading books (10.3%), using social media (6.4%), and drawing pictures (5.1%). The activities least preferred by students in their free time were watching television (3.8%), chatting (3.3%), playing games on the computer (2.8%), and going to the cinema (1.9%). Overall, the findings indicate that reading books is preferred at a relatively limited level compared to other leisure-time activities. When the findings are examined in terms of the gender variable, it is observed that the activity most frequently preferred by female students in their free time is going out/traveling (19.2%), whereas for male students it is playing games (28.1%). The activity least preferred by female students is playing games on the computer (1.5%), while the least preferred activity among male students is going to the cinema (0.9%). These findings indicate that the activities most and least preferred during leisure time differ between female and male students. When preferences for reading books are examined, the results favor female students: 12.3% of female students reported that they prefer reading books in their free time, compared to 6.9% of male students.

An analysis based on grade level reveals that the most frequently reported leisure-time activity among fifth-grade (26.4%) and sixth-grade (20.7%) students is playing games, whereas seventh-grade students most frequently reported going out/traveling (19.3%), and eighth-grade students most frequently reported doing sports (17.7%). Among the least preferred activities, using social media was reported by fifth-grade students (0.9%), going to the cinema by sixth-grade (1.5%) and seventh-grade students (1%), and playing games on the computer by eighth-grade students (1.2%). The grade level with the highest preference for reading books was the fifth grade (13.2%), followed by the eighth grade (12.2%),

sixth grade (8.6%), and seventh grade (7.9%). Consistent with the overall findings, it can be stated that reading books is not among the most preferred leisure-time activities at any grade level.

Although reading books does not occupy a prominent place among students' daily activity preferences, other affective characteristics related to reading habits were also examined. For this purpose, students' levels of liking reading books were analyzed, and the findings are presented in Table 3. As shown in Table 3, more than half of the middle school students (54.7%) responded "I like it a little" to the question "Do you like reading books?" The response "I like it very much" was selected by 39.7% of the students, while "I do not like it" was selected by 5.7%. Overall, these results indicate that 94.4% of the students like reading books to some extent. When the responses to this question are examined by gender, 48.3% of female students reported "I like it a little," while a very similar proportion (48.1%) reported "I like it very much." Accordingly, it can be concluded that 96.4% of female students like reading books. Among male students, 65.3% responded "I like it a little," and 25.6% responded "I like it very much," indicating that 90.9% of male students like reading books. In contrast, 9.1% of male students stated that they do not like reading books. Based on these findings, it can be concluded that female students demonstrate a relatively higher level of liking for reading books compared to male students.

When middle school students' liking of reading books is examined by grade level, it is observed that 61.4% of seventh-grade students, 56% of sixth-grade students, 54.3% of eighth-grade students, and 46.9% of fifth-grade students reported that they "like reading books a little." These proportions indicate that the percentages of students selecting the response "I like it a little" are relatively similar across grade levels. In contrast, 50.2% of fifth-grade students stated that they "like reading books very much," followed by sixth-grade students at 39.6%, eighth-grade students at 36.6%, and seventh-grade students at 31.2%. These findings suggest that fifth-grade students demonstrate a higher level of liking for reading books compared to students in the other grade levels. An examination of Table 5 shows that 9.1% of eighth-grade students reported that they do not like reading books. This finding may be associated with the preparation process for the centralized examination (LGS). This proportion is followed by seventh-grade students at 7.4%, sixth-grade students at 4.5%, and fifth-grade students at 2.8%. Overall, these results indicate that the proportion of students who report that they do not like reading books increases as grade level advances.

One of the most commonly used criteria for determining reading habits is the number of books read within a year. In this context, the findings obtained from the question posed to middle school students are presented in Table 4. In response to the question "On average, how many books do you read in a year?" the most frequently selected option among middle school students was "between 21–50" books (29.4%). The least frequently selected option was "I do not read books" (1.1%). The fact that this option was selected least frequently suggests that, although there are variations in quantitative distribution, students demonstrate a certain level of reading habit. An examination of the table indicates that 25.3% of the students reported reading "between 11–20" books per year, 16.3% reported reading "between 6–10," 15.3% reported reading "51 or more," and 12.7% reported reading "between 1–5" books annually. When the findings are evaluated by gender, it is observed that the most frequently selected response among female students was "between 21–50" books (35.7%), whereas among male students it was "between 11–20" books (30.7%). The least frequently selected option did not differ by gender; both female and male students most rarely selected the response "I do not read books," with rates of 1.1% and 0.9%, respectively. According to Table 6, within a one-year period, 22% of female students reported reading "between 11–20" books, 16.1% reported reading "between 6–10," 15.2% reported reading "51 or more," and 9.9% reported reading "between 1–5" books. Male students reported reading "between 21–50" books at a rate of 19%, "between 1–5" books at 17.4%, "between 6–10" books at 16.5%, and "51 or more" books at 15.5%. The concentration of responses among female students is particularly in the "21–50" range, whereas among male students it is in the "11–20" range. Overall, the findings indicate a higher average number of books read per year among female students compared to male students.

When middle school students' responses to the question "On average, how many books do you read in a year?" are examined by grade level, it is found that the highest proportion occurs among seventh-grade students in the category "between 11–20" books (34.3%). For the remaining grade levels, the most frequently selected response was "between 21–50" books. This category was preferred by 32.5% of fifth-grade students, 31.5% of sixth-grade students, and 26.4% of eighth-grade students. Across all grade levels, the least frequently selected response was "I do not read books." This option was chosen by 3.1% of eighth-grade students, 1.1% of sixth-grade students, and 0.5% of seventh-grade students, while none of the fifth-grade students selected this response. The fact that this option was the least preferred is encouraging; however, although it represents a small proportion of students, the presence of a group indicating that they do not read books is concerning in terms of educational objectives. Moreover, the increase in this response as grade level advances is an issue that warrants attention. A further examination of the table shows that, on an annual basis, 10.4% of fifth-grade students, 8.6% of sixth-grade students, 17.4% of seventh-grade students, and 16.6% of eighth-grade students reported reading "between 1–5" books. The response "between 6–10" books was reported by 12.7% of fifth-grade students, 16.1% of sixth-grade students, 13.4% of seventh-grade students, and 24.5% of eighth-grade students. Among fifth-grade students, 15.6% indicated reading "between 11–20" books per year, while 28.8% reported reading "51 or more" books. Among sixth-grade students, 27% reported reading "between 11–20" books and 15.7% reported reading "51 or more." Among seventh-grade students, 8.5% indicated reading "51 or more" books annually. Among eighth-grade students, 23.9% reported reading "between 11–20" books, while 5.5% reported reading "51 or more." Furthermore, the commonly expressed criticism that eighth-grade students tend to have low reading habits due to the examination-oriented education system in Türkiye does not appear to be strongly reflected in these findings. Although the overall

level cannot be described as very high, it can be stated that eighth-grade students demonstrate a certain average level of reading. In this context, it may be considered that recent guidance emphasizing the importance of reading speed and reading comprehension—particularly for examination success—has had a positive influence.

Having a reading habit is important; however, awareness of the importance of reading as a habit is equally essential. In the present study, students' levels of individual awareness regarding reading habits were also examined, and participants were asked whether they considered their own reading habits to be sufficient. The findings are as follows: When students' responses to the question of whether they personally have a reading habit are analyzed, it is observed that 44.7% of the students selected the option "Yes." The response closest to this rate was "Partially," selected by 43.2% of the students. Overall, the results indicate that 87.9% of the students believe they possess a certain level of reading habit, whereas 12% of the students reported that they do not have a reading habit. When the findings are evaluated in terms of gender, it can be stated that more than half of the female students (51.3%) and approximately one-third of the male students (33.8%) believe that they have a reading habit. Nearly half of the male students participating in the study (49.2%) and 39.6% of the female students reported that they "partially" have a reading habit. When overall perceptions of having a reading habit are considered, 90.9% of female students and 83% of male students stated that they have a reading habit to some extent. These results indicate a difference in awareness levels in favor of female students.

Students' individual awareness levels also vary according to grade level. More than half of the fifth-grade students (60.1%) reported that they have a reading habit. This proportion is followed by sixth-grade students at 44.4%, eighth-grade students at 36.6%, and seventh-grade students at 35.6%. These findings suggest that fifth-grade students perceive their individual reading habit levels as more sufficient compared to students in other grade levels. The relatively similar rates observed among the remaining grades indicate comparable levels of awareness. The decrease observed in higher grade levels may be explained by students' increasing tendency to evaluate their own situations more objectively as they grow older.

It is well established that interest plays a significant role in the formation of reading habits, and one of the key elements shaping interest is the reading material itself. Based on this premise, the factors influencing middle school students' book selection were examined, and the findings are presented in Table 6. The results indicate that the most influential factor in students' choice of a book to read is "the genre of the book," with a rate of 62.4%. Preference for book genre demonstrates a marked difference when compared to the other options. The factor with the closest rate is "the visual elements of the book," selected by 10.2% of the students. The least influential factor in book selection is "the book's high sales rate," with a rate of 3.8%. In addition, 8.4% of the students reported that "the title of the book," 5.2% that "the author of the book," and 4.1% that "the number of pages" influenced their book choices. The remaining 5.9% selected the option "Other." Among the students who selected the "Other" option, 52% stated that "the subject of the book" was the primary factor influencing their choice. Within this group, three students indicated that "fluency together with the subject" was influential, while four students stated that "fluency alone" affected their book selection. The prominence of genre as a determining factor in students' book choices may be associated with their prior reading experiences. In line with the overall findings, the results show that "the genre of the book" is the leading factor influencing book selection for both female and male students. Specifically, 63.3% of male students and 61.8% of female students reported that book genre plays a decisive role in their choice of reading material. However, the least influential factor in book selection differs between female and male students. For female students, the least influential factor is "the number of pages of the book" (2.6%), whereas for male students it is "the book's high sales rate" (1.6%). An examination of the table further reveals that 9.5% of male students and 7.8% of female students reported that "the title of the book" influenced their choice. In addition, 5.7% of female students and 4.4% of male students stated that "the author of the book" was influential. With regard to "the visual elements of the book," 10.8% of male students and 9.8% of female students indicated that this factor affected their selection. Furthermore, 6.6% of male students reported that "the number of pages" influenced their choice, while 5.1% of female students stated that "the book's high sales rate" was influential.

When the factors affecting students' book choices are examined by grade level, it is observed that the most frequently preferred response across all grade levels, consistent with the overall findings, is "the genre of the book." This option was selected most frequently by seventh-grade students (67.8%) and least frequently by eighth-grade students (53.7%). Among the remaining grade levels, 61% of fifth-grade students and 64.7% of sixth-grade students selected this option. Among the factors influencing book selection, "the title of the book" was selected most frequently by fifth-grade students at a rate of 12.7% and least frequently by seventh-grade students at a rate of 6.4%. This option was also selected by 7.5% of sixth-grade students and 6.7% of eighth-grade students.

Findings Related to Middle School Students' Genre Preferences

In order to examine the nature of genre, which has been identified as a highly influential factor in book selection preferences, the responses given by students in the research sample to the question concerning the types of books they enjoy reading were analyzed, and the findings are presented in Table 7. The results indicate that more than half of the students in the sample (54.4%) enjoy reading novels–stories. It can be stated that the preference rates for the remaining genres are considerably lower. The genre following novels–stories is comic books, with a preference rate of 14.2%. Given that both of these genres belong to narrative text structures, it is possible to conclude that middle school students show a stronger preference for narrative texts. In contrast, the least preferred genre is social sciences–related research books

(2.1%), which may be explained by this age group's relatively limited interest in such topics. Other notable preference rates include personal development books (4.5%), science–technology books (4.4%), biography–autobiography books (3.7%), poetry books (3.4%), and theater books (2.5%). In addition, 10.8% of the students selected the option "Other." Among the students who selected the "Other" option, one student stated that they enjoyed reading "fables and entertaining stories," another reported enjoying "diaries or memoirs in which individuals narrate their own lives," and another described their preference as "books in which memories or lives are narrated." However, 92.3% of the students who selected this option did not provide an explanation appropriate to the question in the explanation section. Instead, these students wrote responses such as topics rather than genres, the name of a platform used for reading books, or the name of a book series, while a substantial proportion preferred not to provide any explanation. This situation may generally be attributed to the indecisiveness of students who selected the "Other" option with regard to genre preferences. When the findings are examined in terms of gender, it is observed that the most preferred book genre for both female and male students is consistent with the overall results. Specifically, novels–stories emerged as the most frequently preferred genre for both groups, with 59.1% of female students and nearly half of male students (46.5%) selecting this option. While the least preferred genre among female students is social sciences–related research books (1.9%), the least preferred genre among male students is theater (1.9%). Based on these findings, it can be concluded that literary genres—particularly the story–novel genre—occupy a prominent place in students' reading preferences, whereas informational texts are preferred at lower rates.

An analysis based on grade level reveals that students at all grade levels most frequently selected "novels–stories" in response to the question "Which type of books do you enjoy reading?" The novels–stories genre is most preferred by eighth-grade students (64.6%) and least preferred by fifth-grade students (50%). Additionally, 51.7% of sixth-grade students and 54.2% of seventh-grade students reported enjoying reading novels–stories. An examination of the table also shows that, at certain grade levels, the preference rates for some genres are identical.

Findings Related to Middle School Students' Content Preferences

Individuals' reading habits are largely shaped by their reading interests, and interest developed toward the content of the text being read plays a significant role in shaping these habits. From this perspective, middle school students' interests in predetermined text content categories were examined. The findings are presented below. When middle school students' preferences for emotional themes in the books they read are examined, it is observed that 34.7% of the students selected the option "Almost never." The responses "Sometimes" (29.2%) and "Rarely" (26.2%) follow closely. The rate at which works containing emotional themes are preferred "Frequently" is 10%. Overall, these findings indicate that middle school students generally do not prefer reading books with emotional themes. An examination of the table reveals a clear difference in preferences for emotional-themed works according to gender. Emotional-themed works are preferred more by female students. Among female students, the most frequently selected response is "Sometimes" (35.3%), while the least frequent is "Frequently" (12.6%). The rates of "Rarely" and "Almost never" among female students are 27.3% and 24.8%, respectively. In contrast, among male students, the most frequently selected option is "Almost never," with a rate exceeding half of the respondents (51.5%). The preference rates among male students decrease progressively from "Almost never" toward "Frequently." Only 5.5% of male students reported that they read emotional-themed works "Frequently."

When evaluated by grade level, it is observed that at all grade levels, consistent with the overall results, the most frequently selected option is "Almost never," while the least frequently selected option is "Frequently." The response "Almost never" was most frequently selected by sixth-grade students (37.4%), followed by seventh-grade students (34.5%), fifth-grade students (34%), and eighth-grade students (31.5%). The response "Frequently" was selected by 8.1% of fifth-grade students, 10.3% of sixth-grade students, 10% of seventh-grade students, and 11.7% of eighth-grade students. Overall, these findings indicate that middle school students generally do not enjoy reading works with emotional themes.

As shown in Table 9, works containing themes of heroism and history are most frequently read at the level of "Sometimes" (33.9%). This is followed by the options "Rarely" (24.2%) and "Frequently" (23.6%). The proportion of students who stated that they "Almost never" read works with heroism and history themes is 18.4%, which is the lowest among the response options. These findings indicate that works containing heroism and history themes are preferred more than emotional-themed works. When examined by gender, it can be stated that this content is preferred more by male students. Although the option "Sometimes" is the most frequently selected by both female and male students, male students selected this option at a higher rate (37%) compared to female students (32%). Following "Sometimes," the most frequently selected option among male students is "Frequently" (34.4%). In contrast, among female students, the option following "Sometimes" is "Rarely," selected at a rate of 26.3%. The proportion of male students selecting "Rarely" is 20.6%. The rate of male students who reported that they "Almost never" read works with heroism and history themes is 8%, which is the lowest among male students' responses. Female students selected "Almost never" at a rate of 24.6%, while their least preferred option is "Frequently," at 17.1%.

When the data are evaluated according to grade level, it is observed that the most common reading frequency for works containing heroism and history themes is "Sometimes" among fifth-, sixth-, and eighth-grade students, whereas among seventh-grade students the most frequent response is "Rarely." Specifically, 36.2% of fifth-grade students, 36.9%

of sixth-grade students, and 35.4% of eighth-grade students reported reading such works "Sometimes," while 30.2% of seventh-grade students reported reading them "Rarely." When the lowest frequency of reading this content is examined by grade level, it is found that 16.2% of fifth-grade students and 14.4% of sixth-grade students reported "Almost never," that 21.8% of seventh-grade students selected both "Almost never" and "Frequently," and that 20.5% of eighth-grade students selected both "Frequently" and "Rarely." Overall, the grade-level findings are consistent with the general results.

With regard to humorous content, preference rates decrease from "Frequently" toward "Almost never." More than half of the students (50.7%) reported reading works with humorous themes "Frequently." In addition, 28.9% reported reading such works "Sometimes," while 13.2% reported reading them "Rarely." Only 7.2% of the students stated that they "Almost never" read works with humorous themes. Compared to emotional-themed works and works related to heroism and history, humorous-themed works are preferred at higher rates. The findings indicate that humorous content is highly engaging for both female and male students. For both genders, the most frequently selected option is "Frequently." More than half of male students (53.2%) and nearly half of female students (49.1%) reported reading humorous-themed works "Frequently." The least preferred option for both groups is "Almost never," selected by 5.8% of male students and 8% of female students.

When preferences for humorous-themed works are examined by grade level, it is observed that, consistent with the overall findings, the highest reading frequency is "Frequently," while the lowest is "Almost never." Fifth-grade students exhibit the highest rate of frequent reading of humorous-themed works (55.9%), whereas eighth-grade students exhibit the lowest rate (39.1%). A total of 55.3% of seventh-grade students and 50% of sixth-grade students reported reading humorous-themed works "Frequently." The proportions of students who stated that they "Almost never" read humorous-themed works are 13% for eighth-grade students, 6.6% for fifth-grade students, 5.5% for seventh-grade students, and 5.3% for sixth-grade students. Considering that humor and the need for laughter are often perceived as universal across age groups, these findings appear consistent with this general assumption for middle school students.

With respect to works containing themes related to the animal world, it is observed that preference rates are relatively close to one another across response categories. The option "Sometimes" is the most frequently selected (28.7%), while "Almost never" is the least frequently selected (21.5%). The proportion of students who reported reading animal-themed works "Frequently" is 24.2%, while 25.5% reported reading them "Rarely." Among male students, the most frequently selected option is "Sometimes" (32.8%), whereas among female students the most frequent option is "Rarely" (28.2%). A total of 24.8% of female students and 16.1% of male students reported that they "Almost never" read works related to the animal world, with this option representing the lowest preference among male students. Among female students, the least preferred option is "Frequently," at 20.7%. The proportion of students who reported reading animal-themed works "Frequently" is 30.2%. When the results are evaluated in terms of the highest reading frequencies, they indicate that content related to the animal world is preferred more by male students.

When the findings are evaluated by grade level with regard to the frequency of reading works related to the theme of the animal world, distinct patterns emerge across grades. Among fifth-grade students, the most frequently selected reading frequency is "Sometimes," at a rate of 36.4%, while the least frequently selected option is "Almost never," at 10%. In addition, 31.6% of fifth-grade students reported reading animal world–themed works "Frequently," and 22% reported reading them "Rarely." Similarly, among sixth-grade students, the most frequently selected option is "Sometimes," at 29.3%, followed by "Rarely" (27.8%) and "Frequently" (23.2%). The least frequent reading level among sixth-grade students is "Almost never," with a rate of 19.8%. In contrast, among seventh-grade students, the most frequently selected option is "Almost never," at a rate of 26.4%. This finding indicates that the option least preferred by fifth- and sixth-grade students is the most preferred by seventh-grade students. The least preferred option among seventh-grade students is "Frequently," selected by 23.4%. The responses "Sometimes" and "Rarely" were selected by 24.4% and 25.9% of seventh-grade students, respectively. A similar pattern is observed among eighth-grade students, who, like seventh graders, most frequently selected "Almost never" and least frequently selected "Frequently." Specifically, 33.8% of eighth-grade students reported that they almost never read animal world–themed works, while 17.2% stated that they read such works frequently. When these rates are examined overall, it is observed that the proportion of students who selected the option "Sometimes" decreases as grade level increases, whereas the proportion of those who selected "Almost never" increases with grade level. This pattern may be interpreted as indicating a decline in interest in this content as students progress to higher grade levels. When middle school students' responses in the categories "Sometimes" and "Frequently" are considered together, it can be stated that nearly half of the students prefer reading works related to this content.

With regard to science fiction works, which may also be described as texts reflecting future-oriented imagination, preference rates show a decreasing trend from "Frequently" toward "Almost never." A total of 35% of students reported that they read science fiction works "Frequently." This response is followed by "Sometimes" (27.8%) and "Rarely" (20.5%). The proportion of students who stated that they "Almost never" read science fiction works is 16.7%. When the results are evaluated overall by combining the responses "Frequently" and "Sometimes," it is evident that more than half of the students prefer reading texts with science fiction themes. A similar evaluation can be made based on the gender variable. For both female and male students, preference rates decline progressively from "Frequently" to "Almost never." A notable difference emerges in the "Frequently" category, where male students report higher rates of frequent reading of science fiction–themed works than female students Specifically, 44% of male students reported reading such works "Frequently," compared to 29.7% of female students. Female students reported reading science fiction–themed works "Sometimes" at a rate of 29.5% and "Rarely" at 23.1%, whereas male students reported "Sometimes" at 25.1% and

"Rarely" at 16%. These findings may be interpreted as indicating a higher level of interest among male students in reading science fiction–themed texts.

When the frequency of reading science fiction works is examined by grade level, the highest rate for the response "Frequently" is observed among sixth-grade students, at 40.5%. This is followed by eighth-grade students at 38.8%, seventh-grade students at 32.5%, and fifth-grade students at 27.5%. The rate reported by eighth-grade students represents the highest proportion within that grade's distribution. The most frequently selected response among fifth-grade students (30.9%) and seventh-grade students (34%) is "Sometimes." This option was also selected by 26.6% of sixth-grade students and 18.1% of eighth-grade students, with "Sometimes" being the least frequently selected option among eighth-grade students. An examination of the table further indicates that the grade level selecting "Rarely" most frequently is the fifth grade (23.2%), while the grade level selecting this option least frequently is the seventh grade (18%). Additionally, 18.4% of fifth-grade students, 13.1% of sixth-grade students, 15.5% of seventh-grade students, and 21.9% of eighth-grade students reported that they "Almost never" read works with science fiction themes. This response represents the least frequently selected option for fifth-, sixth-, and seventh-grade students. When the findings are evaluated based on the preference for reading science fiction works "Frequently," it may be interpreted that interest in this theme decreases as grade level increases.

An examination of Table 13 indicates that the distribution of preferences for reading works related to family and home life themes is relatively balanced. The highest preference rate is observed for the option "Sometimes," selected by 28.6% of the students. In contrast, the option "Frequently" represents the lowest preference rate, at 22.5%. The proportions of students who reported reading family and home life–themed works "Rarely" (24.9%) and "Almost never" (23.9%) are also quite close to one another. The similarity of these rates may be interpreted as suggesting that preferences for family and home life themes are relatively evenly distributed among middle school students. The findings further indicate that female students demonstrate somewhat higher preference rates for this content compared to male students. Female students reported reading family and home life–themed works "Sometimes" at a rate of 31.6% and "Frequently" at 25%, both of which exceed the corresponding rates reported by male students. Additionally, while 32.4% of male students stated that they "Almost never" read this content, the corresponding rate among female students is 18.9%. These findings may be interpreted as indicating that female students show a greater preference for reading works related to family and home life themes than male students.

When the frequency of reading family and home life–themed works is examined by grade level, a gradual decrease in reading frequency is observed. The rates of reading such works "Frequently" are 28.4% for fifth-grade students, 24.1% for sixth-grade students, 20.4% for seventh-grade students, and 14.9% for eighth-grade students. Conversely, the rates of students who reported "Almost never" reading this content increase with grade level, at 17.3% for fifth graders, 21.1% for sixth graders, 26.9% for seventh graders, and 33.5% for eighth graders. These results may be interpreted as indicating that interest in family and home life–themed content decreases as grade level advances.

Place and the manner in which it is represented constitute an important element of literary aesthetics. An examination of Table 14 indicates that middle school students' frequencies of reading travel-themed works increase from the option "Almost never" toward "Frequently." This pattern may be interpreted as reflecting a generally positive interest in travel-related content among the age group included in the research sample. Specifically, 32.5% of the students reported reading travel-themed works "Frequently," 26.9% "Sometimes," and 21.5% "Rarely." The proportion of students who stated that they "Almost never" read such content is 19.2%, representing the lowest preference rate. Considering that children's interest and curiosity about the world they live in tend to increase with age, this distribution can be regarded as a natural outcome. The analyses further show that female students reported reading travel-themed works "Frequently" at a rate of 33.8%, while the corresponding rate for male students is 30.3%. Male students indicated reading travel-themed works "Sometimes" at a rate of 27%, whereas female students reported a similar rate of 26.8%. These findings suggest that the proportions of male and female students who read travel-themed works "Sometimes" are closely aligned. Female students reported reading travel-themed works "Rarely" at a rate of 22.1%, whereas male students reported "Almost never" at the same rate (22.1%). These results may be interpreted as indicating that female students demonstrate a slightly higher level of interest in travel-themed content than male students. An analysis by grade level reveals that the highest frequency of reading travel-themed works "Frequently" occurs among fifth-grade students (40%), while the lowest frequency is observed among eighth-grade students (20.1%). For the remaining grade levels, the preference rates for "Frequently" are 38% among sixth-grade students and 26.9% among seventh-grade students. Overall, the rate of frequent reading of travel-themed works decreases as grade level increases. When the rates of reading travel-themed works "Sometimes" are examined by grade level, it is observed that 33.7% of fifth-grade students, 27.8% of sixth-grade students, 19.8% of seventh-grade students, and 25.3% of eighth-grade students selected this option.

Middle school students' rates of reading adventure-themed works reveal one of the most pronounced differences among content preferences. Adventure is among the themes most strongly preferred by students. The proportion of students who reported reading adventure-themed works "Frequently" is 79.3%, whereas only 4% stated that they "Almost never" read this theme. The option closest to this rate is "Rarely," at 4.1%, while 12.5% of students reported reading adventure-themed works "Sometimes." Adventure-themed works are preferred at high rates by both female and male students. For both genders, the highest preference level for this theme is "Frequently." Specifically, 81.9% of female students and 75.1% of male students stated that they read adventure-themed works "Frequently." Considering the overall

high frequency of preference for this content, it can be concluded that female students enjoy reading adventure-themed works slightly more than male students.

The analyses further indicate that at all grade levels, the rate of reading adventure-themed works "Frequently" is considerably high. However, compared to fifth-grade (81.7%) and sixth-grade (81.9%) students, this frequency shows a partial decrease among seventh-grade (75.1%) and eighth-grade students (77.4%). Although the lowest reading frequency for adventure-themed works varies by grade level, it is concentrated in two response options: "Rarely" and "Almost never." The option "Rarely" was selected most frequently by sixth-grade and seventh-grade students (both 4.6%) and least frequently by eighth-grade students (3.1%). Fifth-grade students selected this option at a rate of 3.8%. The option "Almost never" was selected most frequently by eighth-grade students (6.3%) and least frequently by fifth-grade students (3.4%). Overall, these findings may be interpreted as indicating that adventure-themed content, which emphasizes action and curiosity, is highly preferred by middle school students across both gender and grade levels.

The findings also indicate that health-related themes are not highly preferred within middle school students' reading preferences. The most compelling evidence for this is that only 11% of students reported reading health-themed works "Frequently," whereas 37.2% stated that they "Almost never" read such content. Preference rates for health-themed works display a decreasing trend from "Almost never" toward "Frequently." In addition, 28.6% of students reported reading health-themed works "Rarely," and 23.2% reported reading them "Sometimes." The results are similar for both female and male students. The proportion of female students who stated that they "Almost never" read health-themed content is 38.4%, while the corresponding rate among male students is 35.1%. Furthermore, 24.6% of male students and 22.3% of female students reported reading health-themed works "Sometimes," whereas 29.3% of female students and 27.5% of male students reported reading them "Rarely." The proportion of students who stated that they read health-themed works "Frequently" remains low, at 12.8% among male students and 10% among female students, indicating a generally low level of preference for this content.

When the findings are examined by grade level, it is observed that the frequency of reading health-themed works is concentrated in the options "Rarely" and "Almost never." The most frequently selected option is "Almost never" among eighth-grade students, at a rate of 45.5%. This option was selected by 43.1% of seventh-grade students, 34.1% of sixth-grade students, and 28.9% of fifth-grade students. The increasing rate of selecting "Almost never" across grade levels indicates that avoidance of health-themed content becomes more pronounced as grade level advances. The frequency of reading health-themed works "Rarely" is reported as 28.9% among fifth-grade students, 31.4% among sixth-grade students, 23.9% among seventh-grade students, and 29.9% among eighth-grade students. It was determined that fifth-grade students selected the options "Rarely" and "Almost never" at equal rates (28.9%). Overall, the findings indicate that "Frequently" is the least preferred option across all grade levels. The grade level with the highest preference for "Frequently" is the fifth grade (14.4%), whereas the lowest preference is observed among eighth-grade students (7.1%).

Another content category that is among the least preferred in middle school students' reading preferences is religious-themed works. A total of 64.4% of the students in the research sample reported that they "Almost never" read works with religious themes, representing the highest proportion among the response options. The proportion of students who reported reading religious-themed works "Frequently" is only 6.5%. In addition, 18.2% of the students stated that they read such works "Rarely," while 10.9% reported reading them "Sometimes." Taken together, these findings indicate that approximately two-thirds of the students do not prefer reading religious-themed content. When the results are evaluated by gender, it is observed that preference rates for religious-themed works among both female and male students decrease progressively from "Almost never" to "Frequently." Students of both genders generally reported that they either "Almost never" or "Rarely" read religious-themed works. Although overall preference rates are low, male students demonstrate slightly higher levels of engagement with this content compared to female students. Specifically, 13.3% of male students reported reading religious-themed works "Sometimes," compared to 9.5% of female students. Furthermore, when the rates of reading this content "Frequently" are examined, male students (10.6%) exhibit a higher proportion than female students (4%).

The findings indicate that middle school students' preferences for religious-themed works vary by grade level; however, the overall pattern remains consistent with the general results, reflecting a negative preference trend. Across all grade levels, the most frequently selected option is "Almost never." This option was selected most frequently by eighth-grade students (74%) and least frequently by fifth-grade students (51.5%). Among the remaining grade levels, 64.5% of sixth-grade students and 70.1% of seventh-grade students reported that they "Almost never" read religious-themed works. These findings suggest that preference for this content further decreases as grade level increases. A similar pattern is observed for the options "Sometimes" and "Rarely." Specifically, 14.4% of fifth-grade students reported "Sometimes" and 24.3% "Rarely"; 12.1% of sixth-grade students reported "Sometimes" and 19.9% "Rarely"; 8.8% of seventh-grade students reported "Sometimes" and 13.9% "Rarely"; and 7.1% of eighth-grade students reported "Sometimes" and 13% "Rarely." Across all grade levels, the least frequently selected option for religious-themed works is "Frequently." This option was selected by 9.9% of fifth-grade students, 3.5% of sixth-grade students, 7.2% of seventh-grade students, and 5.8% of eighth-grade students.

An examination of Table 18 indicates that, among the content categories preferred by middle school students, themes related to entertainment occupy a prominent position. The results show that the frequency of reading entertainment-themed works decreases from "Frequently" toward "Almost never." The proportion of students who reported reading works with entertainment themes "Frequently" is 73.3%, representing the highest preference rate. This

is followed by "Sometimes" (18.1%) and "Rarely" (5.5%). Only 3.1% of students stated that they "Almost never" read entertainment-themed works. A similar distribution is observed when the findings are evaluated by gender. Female students reported reading entertainment-themed works "Frequently" at a rate of 75%, while the corresponding rate among male students is 70.6%, indicating a slightly higher preference among female students. A comparable pattern is also evident when the findings are examined by grade level. At all grade levels, the most frequently selected option is "Frequently." This option was selected most often by fifth-grade students (76.4%), followed by seventh-grade students (75.1%), sixth-grade students (74.1%), and eighth-grade students (65.8%). Across all grade levels, the least frequently selected option for entertainment-themed works is "Almost never."

Another content category that can be described as being enjoyed at a moderate level by students is sports-themed works. An examination of Table 19 shows that 42.6% of the students reported reading sports-themed works "Frequently." The findings reveal a decreasing trend from the option "Frequently" toward "Almost never." The proportion of students who stated that they read sports-themed works "Sometimes" is 23.3%, while 20.3% reported reading them "Rarely." A total of 13.7% of students stated that they "Almost never" read sports-themed works. When the results are evaluated in terms of the gender variable, a difference emerges in favor of male students. Although "Frequently" is the most preferred option for both female and male students, the proportion of male students who reported reading sports-themed works frequently (61%) is nearly twice that of female students (31.7%). In addition, 27% of female students and 17% of male students stated that they read sports-themed works "Sometimes." The option "Rarely" was selected by 23.5% of female students and 15.1% of male students. For both genders, the least preferred option is "Almost never."

Consistent with the overall findings, the analysis by grade level indicates that the highest reading frequency for sports-themed works at all grade levels is "Frequently." The grade level with the highest rate of frequent reading of sports-themed works is the sixth grade (45.7%), while the lowest rate is observed among eighth-grade students (38%). The corresponding rates for the remaining grade levels are 43.6% for fifth-grade students and 41.4% for seventh-grade students. Furthermore, 10.3% of fifth-grade students, 11.7% of sixth-grade students, 15.7% of seventh-grade students, and 19% of eighth-grade students reported that they "Almost never" read sports-themed works. The increasing proportion of this response across grade levels indicates that avoidance of sports-themed content becomes more pronounced as grade level advances. With regard to the options "Sometimes" and "Rarely," the findings show that preference rates for "Sometimes" decrease with increasing grade level, whereas preference rates for "Rarely" increase.

It can also be stated that friendship-themed texts are read with a certain level of frequency by middle school students. Nearly half of the students (49.3%) reported reading friendship-themed works "Frequently." In addition, 25.7% of students stated that they read such works "Sometimes," while 14.7% reported reading them "Rarely." A total of 10.2% of students indicated that they "Almost never" read friendship-themed works. These findings suggest that the frequency of reading texts containing friendship themes decreases progressively toward the option "Almost never." When the results are evaluated in terms of the gender variable, a notable difference emerges, particularly with regard to the option "Frequently." Female students reported reading friendship-themed works "Frequently" at a higher rate (55%) than male students (39.99%). Furthermore, 27% of male students and 25% of female students stated that they read friendship-themed works "Sometimes," while 18% of male students and 12.8% of female students reported reading them "Rarely." For both genders, the least preferred option is "Almost never."

According to Table 20, when the frequency of reading friendship-themed works is examined by grade level, it is observed that "Frequently" is the most commonly selected option across all grade levels. This option was selected most frequently by fifth-grade students (56.4%) and least frequently by eighth-grade students (39.8%). The rate of selecting "Frequently" is 50.6% among sixth-grade students and 48% among seventh-grade students. The proportions of students who reported reading friendship-themed works "Sometimes" are 25.6% for fifth-grade students, 25.1% for sixth-grade students, 24.5% for seventh-grade students, and 28.6% for eighth-grade students. Across all grade levels, the least frequently selected option for this content category is "Almost never." Overall, these findings indicate that friendship-themed content is generally preferred by students; however, the level of preference decreases as grade level advances.

Conclusion and Discussion

In this study, which aimed to identify middle school students' reading habits and the types of text content they are interested in, findings related to students' reading habits were first examined. The results indicate that students most frequently prefer playing games during their leisure time, at a rate of 18.5%, whereas going to the cinema is the least preferred activity (1.9%). Only 10.3% of the students reported prioritizing reading books in their free time. In the existing literature, it is possible to encounter studies in which activities such as watching television (Acıyan, 2008; Yılmaz, 1990), computer or internet use (Deniz, 2015; Kara, 2019; Özkaya & Çetin, 2014; Sevmez, 2009), and social media use (Achaew & Larson, 2014; Ali et al., 2023) are reported as prominent leisure-time preferences. At the same time, there are also studies that identify reading books as a preferred activity (Bekar, 2005; Gönen et al., 2004; Güngör, 2009; Keleş, 2006; Şahin, 2012). Considering that reading habits are strongly influenced by both individual and environmental factors, it can be stated that individuals' engagement with reading may fluctuate depending on age group and social context, and that students may temporarily move away from reading books.

Although the amount of time students allocate to reading books in their free time does not appear to be at the desired level, their responses to the question regarding liking reading books reveal that the highest proportion selected

the option "I like it a little," followed by "I like it very much." When these two options are considered together, it is evident that nearly all students report liking reading books to some extent. Similar findings have been reported in previous studies, indicating that students generally express positive attitudes toward reading (Acıyan, 2008; Can et al., 2010; Devrimci Künyeli, 1993; Gönen et al., 2004; Maribbay, 2022; Yalman et al., 2013). In research conducted with both similar and different age groups, the absence of a widespread dislike of reading may be interpreted as a partial achievement of educational objectives; however, difficulties remain in transforming positive attitudes toward reading into stable reading habits.

As an indicator of reading habits, students were also asked about the average number of books they read in a year. The findings show that the most frequently reported range is "21–50" books per year, while the least preferred option is "I do not read books." Although some studies conducted at different times have reported lower averages (Acıyan, 2008; Akbulut Güneş, 2013; Akca, 2008; Arıcı, 2005; Atteyeh, 2022; Bekar, 2005; Gönen et al., 2004; Taşkesenlioğlu, 2013; Yalınkılıç & Ülper, 2013), similar findings can also be found in the literature (Balcı et al., 2012). Based on these results, it can be stated that the students in the sample group of this study are close to the classification of individuals who read a relatively high number of books (A.L.A., transferred from 1978 Yılmaz, 2000). While the number of books read annually is an important indicator for determining the quantitative dimension of reading habits, it should also be noted that quantity may be influenced by factors such as the length of the books read and reading conducted for educational or work-related purposes. Therefore, it is important that quantitative findings be supported by qualitative data in order to obtain a more comprehensive understanding of reading habits.

One dimension of the interest developed toward reading is the interest directed toward the reading material itself. In this context, interest increases curiosity about reading, and orientation toward books, in turn, provides a foundation for the development of reading habits. The findings indicate that, in response to the question regarding the factors influencing students' book selection, the most frequently cited factor was "the genre of the book," whereas "the book's high sales rate" was identified as the least influential factor. In similar studies, the prominence of "book topic" as a determining factor (Çiçek Çetinkaya, 2004; Geçgel & Burgul, 2009; Konan & Oğuz, 2013; Tavşanlı & Kaldırım, 2017) is somewhat noteworthy, as topic is a characteristic that can typically be evaluated as interesting or uninteresting only after the text has been read. This preference suggests that elements such as recommendations, discussions about books, and promotional activities may play an influential role in book selection. Accordingly, it may be inferred that the students in the research sample evaluated the concept of "genre" together with "content."

The meaning attributed to "genre," identified as a key factor in book selection, was further clarified through students' responses to the question regarding the book genres they enjoy reading. The findings reveal that the most preferred genre among students is "novel–story," while the least preferred genre is "social sciences–related research books." Similar findings in the literature indicate that the novel–story genre is the most frequently read type of book (Acıyan, 2008; Akca, 2008; Battalbaş, 2013; Balcı, 2009b; Bostancı, 2019; Deniz, 2015; Geçgel & Burgul, 2009; Gönen et al., 2004; Güngör, 2009; Hanedar, 2011; İşcan et al., 2013; Kara, 2019; Keleş, 2006; Özkaya & Çetin, 2014; Öztürk & Can, 2013; Sünbül et al., 2010a; Şahin, 2012; Şahiner, 2005; Taşkesenlioğlu, 2013; Tavşanlı & Kaldırım, 2017; Temizyürek et al., 2013; Yalınkılıç & Ülper, 2011; Yıldız et al., 2015; Yılmaz, 1990). In younger age groups, preferences may shift toward genres such as comics (Bayram, 1990). The results suggest that middle school students, who are in a transitional phase between childhood and adolescence, move away from fairy-tale–like textual worlds toward more realistic content, while continuing to favor the novel–story genre as a form of narrative text (Bamberger, 1990; Carlsen, transferred from 1967 Colber, 1974; Gökşen, 1985; Yavuzer, 1998).

With regard to the text content that middle school students enjoy, several categories emerge as particularly prominent. In terms of content read "Frequently," students most strongly preferred adventure (79.3%), entertainment (73.3%), humor (50.7%), friendship (49.3%), sports (42.6%), science fiction (35%), and travel (32.5%). Similar findings in the literature indicate that students are particularly interested in texts that contain elements of excitement and appeal to their desire for adventure. Studies conducted by Balcı (2009b), Battalbaş (2013), Deniz (2015), Güngör (2009), İşcan et al. (2013), Keleş (2006), and Temizyürek et al. (2013) also demonstrate that adventure-themed works are frequently preferred. In studies involving different age groups, it is further observed that content related to personal development (Geçgel & Burgul, 2009) and real-life stories (Tavşanlı & Kaldırım, 2017) may come to the forefront. In the "Sometimes" preference category, the most prominent content areas are heroism and history (33.9%), emotional themes (29.2%), the animal world (28.7%), and family and home life (28.6%). Differences between the findings of the present study and those reported in other research may be attributed to variations in participants' interests. Addressing reading interest—and the reading habits that develop based on this interest—within the framework of the educational process, while taking individual and environmental factors into account, will facilitate the achievement of educational objectives. Furthermore, when the individual dimension of interest is accurately identified, it becomes easier to design activities and make book selections aimed at fostering reading habits. Due to their nature, studies on reading habits often focus on quantitative characteristics; however, it is considered that research conducted with more specialized and narrowly defined themes, incorporating qualitative dimensions, may further enrich the literature and deepen understanding of reading behaviors.

Araştırma Makalesi

Ortaokul Öğrencilerinin Okuma İlgi ve Alışkanlıklarında İçerik ve Tür Tercihleri*

Hamide Belveren
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
hamidebelveren123@gmail.com
ORCID: 0009-0000-7244-1479

Ahmet Balcı
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
abalci@mku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7424-592X

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını belirleyerek öne çıkan metin içeriği ve tür tercihlerini tespit etmek olarak belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarına yön veren metin içeriği ve türü ilgilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu farklı sınıflarda öğrenim gören 847 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen Okuma İlgi ve Alışkanlığı Anketi toplanmıştır. Veriler 2024 yılı Mayıs ayında bir ders saati süresinde toplanmış, tablolaştırılan sonuçlar betimsel istatistik ile analiz edilmiştir. Araştırmada cinsiyet ve sınıf düzeyi değişken olarak kullanılmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular ortaokul öğrencilerinin genel anlamda boş zamanlarını okumakla geçirmeyi tercih etmeseler de belirli bir okuma alışkanlığına sahip olduklarını ve okumayı sevdiklerini göstermektedir. Ayrıca öğrenciler kitap seçimlerinde türe ağırlıkla dikkat etmekte ve çoğunlukla hikâye-roman türünde kitapları okumayı tercih etmektedirler. Kitap içeriğinde ise macera, eğlence, mizah, arkadaşlık, spor, bilim kurgu ve gezi konuları öne çıkmaktadır. Daha az tercih edilen içerik başlıkları ise kahramanlık ve tarih, duygusal, hayvanlar âlemi ile aile ve ev hayatı konularıdır.

Anahtar kelimeler: Okuma, okuma alışkanlığı, okuma ilgisi, içerik, tür.

Temel dil becerileri içerisinde okuma, hayat boyu öğrenme kapılarını açan önemli bir yeterlilik olarak görülmektedir. Okuma becerisinin kazandırılması sadece akademik öğrenme başarısını değil hayat boyu öğrenmeye ve gelişime devam etme sürecinin anahtarı olarak görülmektedir. Başlangıçta işaret ve sembollerin tanınması süreciyle açıklanan okuma, zaman geçtikçe anlamanın temel unsuru olarak görülmeye başlanmıştır (Harris ve Sipay, 1990). Bu anlama süreci fiziksel unsurları barındırdığı kadar yoğun bir zihinsel süreci de gerektirir. Bu sebeple okumanın algısal niteliğine dikkat çeken Dökmen (1994), okuduğunu anlamayı bir düşünme süreci olarak değerlendirir. Bu düşünme sürecinde birey "yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir" (Akyol, 2012, s.33). Süreç içinde bir dil becerisi olmanın ötesinde okumanın bir toplumun önemli çağdaşlık ve gelişmişlik göstergelerinden biri olarak da görülmeye başlandığını belirtmek gerekir (Bircan ve Tekin, 1989; Demirel ve Şahinel, 2006). Okuma becerisi gelişmiş bireyler içinde yaşadıkları toplumun kültür düzeyini de yükselteceklerdir.

Okuma becerisinin geliştirilmesi elbette planlı bir eğitim sürecini gerektirir. Ancak okul, öğretmen, programlar gibi formal eğitim kurumları bileşenlerinin ötesinde bireye ait duyuşsal özellikler de okuma eğitimi sürecinde etkilidir. Bu duyuşsal unsurlar içerisinden ilgi -özelde okuma ilgisi- üzerinde dikkatle durulması gereken bir niteliktir. İlgi Türkçe sözlükte "dikkati öncelikle belirli bir şey üzerinde toplama eğilimi" (TDK, 2004) şeklinde

Geliş Tarihi :25 Eylül 2025
Düzeltme Tarihi :28 Kasım 2025
Kabul Tarihi :15 Aralık 2025

Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,
2025, 14(1), 1-42
Research in Reading & Writing Instruction,
2025, 14(1), 1-42
https://doi.org/10.35233/oyea.1790813

*Bu makalede kullanılan veriler 1. yazarın 2. yazar danışmanlığında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırladığı "Ortaokul Öğrencilerinin Okuma İlgi ve Alışkanlıkları" başlıklı yüksek lisans tezinden elde edilmiştir.

tanımlanmaktadır. İlgilerin doğuştan gelmediği ve ilginin ortaya çıkmasını sağlayan birçok etken olduğu bilgisi (Battalbaş, 2013) düşünüldüğünde okuma becerisinin geliştirilebilmesi için okuma ilgisinin de ortaya çıkarılmasının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Bireylerin kitaba ve okumaya karşı geliştirdikleri ilginin bireyleri okuma yönlendirmede kullanılabileceği gerçeği uzun yıllardır dillendirilmektedir (Dökmen, 1994). Ayrıca okuma ilgisinde yaş, cinsiyet gibi değişkenlerin bireysel ilgi farklılıklarına yol açtığı bilinmektedir (Özbay, 2009).

Genel olarak eğitim süreciyle ortaya çıkarılan okuma ilgisini okuma alışkanlığının takip etmesi beklenmektedir. Çok genel anlamıyla okuma alışkanlığını "okuma eyleminin sürekli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirilmesi" (Karatay vd., 2020, s.92) olarak tanımlamak mümkündür. Bu süreklilikte bireyin istekli olması, okumayı bir ihtiyaç olarak görmesi, bireysel amaçlar farklılaşsa da belirli bir düzenle devam etmesi beklenir. Okumayı belirli bir düzenle devam ettirenler yani okuma alışkanlığı kazanmış bireylerin nasıl tanımlanacağı sorunu da okuma araştırmalarında gündeme gelmiştir. Alışkanlığın niteliği ve tekrar sıklığına bakılarak ölçütler belirlenebileceği fikrinden hareketle kimlere okuma alışkanlığı kazanmış birey denilebileceği belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu soruya en yaygın verilen cevaplardan biri Amerikan Kütüphaneler Birliğinin sınıflamasıdır. Bu sınıflamada iki ayda bir ya da daha az kitap okuyan bireyler "zayıf okuyucu"; ayda bir kitap okuyan bireyler "orta düzey okuyucu" ve ayda iki ya da daha fazla kitap okuyanlar "üst düzey okur" olarak sınıflanmıştır (A.L.A., 1978'den akt., Yılmaz, 2000).

Bu sınıflamada yani okuma sıklığının alışkanlık oluşturup oluşturmadığının belirlenmeye çalışılmasında en önemli hareket noktalarından birinin "ilgi/okuma ilgisi" olduğunu unutmamak gerekir. Okuma eğitimi sürecinin doğal sonuçlarından biri olarak görülen ve eğitim verilen bireylerde kazandırılması istenen okuma alışkanlığının her dönemde yüksek olduğunu söylemek mümkün değildir. Okuma, bir beceri olarak ne kadar önemsense de okuma alışkanlığının her dönemde yüksek oranlara sahip değildir. Bu durum Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine de yansımıştır. 2022 yılı verilerine göre Türkiye'de bireylerin %69'u kitap okumamaktadır (TÜİK, 2022).

Alan yazına bakıldığında okuma ilgi ve alışkanlığının sıklıkla araştırılan bir konu olduğunu söylemek mümkündür. İlk ve ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve okuma tercihleri (Arslan, 2023; Babalola, 2020; Bahşi ve Ateş, 2024; Bekaroğlu vd., 2022; Çevik vd., 2023; Faisal, 2021; Gül Özdil ve Demir, 2022; Güneş vd., 2023; Güneş vd., 2024; Hassan vd., 2021; Karaduman, 2024; Kırs, 2022; Ramzan vd., 2022; Sevgi ve Karakaya, 2021; Tonka, 2020; Yurtbakan ve Erdoğan, 2020); ilk ve ortaokul öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının akademik başarı ve kelime hazinesinin gelişmesine olan etkisi (Ekmen, 2023; Erkuş ve Babayiğit, 2023; Karadağ, 2022; Wibayanti vd., 2020); ilköğretim öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının akademik sınavlarla olan ilişkisi (Aksoy, 2018; Büyükalan Filiz ve Kalaycı, 2019); lise öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları (Gezgin, 2021; Kavitha ve Bhuvaneswari, 2024; Maribbay, 2022; Phutthabun, 2022); gençlerin ve üniversite öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarının farklı değişkenlerle olan ilişkisi (Hughes- Hassell, 2021; Kuijpers vd., 2020); lisansüstü öğrencilerin okuma ilgi ve alışkanlıklarına ilişkin tercihleri (Kırs ve Kinay, 2024); öğretmen, öğretmen adayı ve eğitim idarecilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları (Akbabaoğlu ve Yıldız Duban, 2020; Bala vd., 2021; Bertan, 2024; İşgören, 2024; Özbay vd., 2008; Salcı, 2022; Ürün Karahan, 2022; Yüksel, 2021; Zan, 2024); yetişkinlerin okuma ilgi ve alışkanlıkları (Merga, 2017; Zengin, 2003); okuma ilgi ve alışkanlığını kazanmaya, kazandırmaya ve geliştirmeye yönelik görüşlerin birden çok değişkenle birlikte değerlendirilmesi (Çelik, 2020; Kırs ve Kinay, 2022); okuma alışkanlığının kazandırılmasında çevre faktörü (Bilgiç, 2023; Demir, 2022; Demir, 2024; Karakullukçu ve Çelik, 2020; Özden Deniş, 2022); okuma ilgi ve alışkanlığını etkileyen ve gelişimini sağlayan faktörler (Alam, 2021; Gül, 2021; Mut, 2021; Mut ve Gelişli, 2021; Romero Oliva vd., 2020; Tatar, 2022) gibi farklı yaş gruplarında bulunan öğrenciler ve yetişkinler bu araştırmaların örneklem grubunu oluşturabilmektedir. Ayrıca gelişen teknolojinin etkisiyle çevrimiçi ve mobil okumalara olan ilgi ve alışkanlığın artış göstermesi (Gençtürk, 2022; Nnaji vd., 2020); okuma ilgi ve alışkanlığının kazandırılmasında kültürel iletişim ve teknolojisinin kazandırılmasına bağlı yaşanan sorunlar (Gürcan, 1996) da araştırmacıların ilgisini çekmiştir.

Okuma araştırmaları içinde sıklıkla araştırılan okuma alışkanlığı ve okuma ilgisi kavramlarının birbiriyle olan sıkı bağı iki kavramın birbirinden kopartılmadan incelenmesi gerektiği bilgisini de beraberinde getirir. Eğitim sürecinde ilgilerin alışkanlık oluşturmada bir hareket noktası olarak kullanıldığı düşünülürse okuma alışkanlığı geliştirmede okuma ilgisinin önemi daha iyi anlaşılacaktır. Genel "ilgi" tanımlarının ötesinde okuma ilgisi "belirli okuma parçalarına, araç ve gereçlerine karşı gösterilen ilgi" (Alaylıoğlu ve Oğuzkan, 1976, s.226) olarak tanımlanmaktadır. Bu ilginin en önemli bileşenlerinden olan metne olan ilgi ise metin içeriği ve bu içeriği form olarak taşıyan türle ilgilidir (Ataya ve Kulikowich, 2002). Yani hem metinlerin türleri hem de türde anlatılanlar yani içerik ilgiyi harekete geçiren ve besleyen bir unsurdur. Ayrıca cinsiyet, yaş gibi unsurlar da bu ilgiyi şekillendirmektedir (Huck vd., 2001). Çocukluk döneminde masallar ve gerçeküstü öykülerle başlayan ilgi zamanla gerçekçi konulara doğru bir değişim göstermektedir (Bamberger, 1990; Carlsen, 1967'den akt. Colbert, 1974; Gökşen, 1985; Yavuzer, 1998). Ancak bu ilgi dönüşümünün herkes için aynı yaşlarda, aynı yöne doğru olduğunu söylemek mümkün değildir. Bireysel farklılıklar kişinin okuma serüveninde belirleyici bir rol oynamaya devam eder.

Okumanın bir alışkanlık olarak yerleşmesi ne kadar önemliyse bu alışkanlığın niteliğini ve eksikliklerini belirlemek de aynı derecede önemlidir. Bir okuma alışkanlığı araştırması bireyin alışkanlık özelliklerini belirlerken okunan yayın türü, hangi türde ve içerikteki yayınların hangi sıklık ve zaman dilimlerinde okunmayı tercih edildiğini belirlemek durumundadır (Dökmen, 1994). Bu bilgiden hareketle bu araştırmada 2023 yılında Hatay'da yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında var olan durumun tespit edilmesi önemli görülmüştür. Bu noktadan hareketle araştırma sorusu "Ortaokul öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarında tür ve içerik tercihleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Bu ana soruya bağlı olarak araştırmada aşağıdaki alt sorulara cevap aranmıştır:

Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları hangi düzeydedir?

Ortaokul öğrencilerinin okuma ilgilerindeki tür tercihleri nelerdir?

Ortaokul öğrencilerinin okuma ilgilerindeki içerik tercihleri nelerdir?

Yöntem

Model

Okumaya karşı ilgi ve alışkanlığın dönemden döneme ve bireyden bireye farklılık gösterdiği bilgisinden hareketle bu araştırma nicel araştırma deseniyle tarama araştırması olarak yürütülmüştür. Tarama araştırması "araştırmacıların bir evrenin tutumlarını, görüşlerini, davranışlarını veya özelliklerini açıklamak için bir örneklem grubuna veya evrenin bütünü üzerine tarama uygulaması yaparak bilgi topladığı nicel araştırma desenleridir" (Creswell, 2020, s.481).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni Hatay'da 2023-2024 yılında öğrenim gören ortaokul öğrencileridir. Evrenin tamamına ulaşmak mümkün olmadığında nicel araştırmalarda örneklem alma yoluna gidilmesi gerekmektedir. Araştırma evreninden örnekleme alınan öğrenciler rastgele seçilmiştir. 2023 yılı Şubat ayında gerçekleşen deprem sonrasında eğitim öğretimin diğer ilçelere göre nispeten daha düzenli yürütülmesi sebebiyle araştırma örneklemi için Hatay ilinin Samandağ ilçesinde bulunan 5 merkez ortaokul belirlenmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 847 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Nicel araştırmalarda örneklemin evreni temsil yeterliliği önemlidir. Uygulama öncesinde Samandağ İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nden ilgili öğretim yılında ilçede ortaokullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 8295 olduğu bilgisi alınmıştır. Evreni temsil edecek örneklem sayısı .05 sapma miktarına göre belirlenmiştir. 10000 kişiye kadar olan evren .05 sapma miktarına göre 370-624 aralığında bir rakamla temsil edilebilmektedir (Büyüköztürk vd., 2017). Örneklem grubunda ye alan öğrencilere ait demografik bilgiler ve dağılımları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik özellik	N	%
Cinsiyet		
Kız	530	62.6
Erkek	317	37.4
Okul adı		
A Ortaokulu	214	25.2
B Ortaokulu	186	21.9
C Ortaokulu	180	21.2
D Ortaokulu	170	20.0
E Ortaokulu	97	11.4
Sınıf Düzeyi		
Beşinci sınıf	213	25.1
Altıncı sınıf	268	31.6
Yedinci sınıf	202	23.8
Sekizinci sınıf	164	19.4

Tablo 1'de görüldüğü gibi öğrencilerin cinsiyet dağılımında kız öğrenciler belirgin bir şekilde (%62.6) ağırlığa sahiptir. Bu durumda uygulamanın yapıldığı dönemde sınıflarda bulunan kız öğrenci sayısının fazlalığı ve araştırmaya gönüllü olarak katılım durumu etkili olmuştur. Okul ve sınıf sayılarında ise okuldaki öğrenci sayıları etkili olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Okuma İlgi ve Alışkanlığı Anketi" kullanılmıştır. Anket, kalabalık grupların görüşlerini belirleyebilmek amacıyla nicel araştırmalarda sıklıkla kullanılan veri toplama araçlarıdır. "Anket, tarama

deseninde kullanılan ve araştırmadaki katılımcılar tarafından doldurularak araştırmacıya teslim edilen formlardır. Katılımcı sorulara cevap seçer ve temel kişisel veya demografik bilgilerini verir" (Creswell, 2020, s.490). Verilerin kolay ve hızlı şekilde analiz edilebilmesi bilgi toplanan görüş/anlayış/değer hakkında süratle sonuç elde edilmesine olanak sağlar. Anketlerde açık uçlu, liste sıralama, iki seçenekli, çok seçenekli ve/veya ölçeklendirme sorularına yer verilebilir. Sorular kapsam geçerliği, araştırma amacı, örneklem, uygulama ortamı gibi birçok değişkenden etkilenecektir.

Okuma İlgi ve Alışkanlığı Anketi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan "Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anketi"nde bulunan sorular literatür taraması yapılarak (Akça, 2020; Aksoy, 2014; Balcı, 2009-a; Balcı, 2009-b; Battalbaş, 2013; Bayat ve Çetinkaya, 2018; Bilgiç, 2023; Bostancı, 2019; Can vd., 2010; Cevher, 2015; Davarcı, 2013; Deniz, 2015; Durualp vd., 2013; Elkatmış, 2015; Gül, 2021; Gürsoy, 2018; Hanedar, 2011; Kara, 2019; Konan ve Oğuz, 2013; Sünbül vd., 2010-a; Sünbül vd., 2010-b; Şahin, 2012; Şahiner, 2005; Şanlıbaba ve Gümüş, 2014; Tekgül, 2013; Yıldız vd., 2015; Yılmaz, 1990) tespit edilmiştir. Ankette yer alacak olan sorular kişisel bilgiler, okumaya karşı olan ilgi ve alışkanlığı, süreli yayınların takip edilmesi, kütüphaneye gitme, kütüphaneyi kullanma alışkanlıkları ve teknolojiyi kullanma alışkanlığı alt başlıkları çerçevesinde hazırlanmıştır. Ankette toplam 57 soru bulunmaktadır. Soruların 54'ü kapalı, 3'ü açık uçlu soru olarak hazırlanmıştır.

Anketin geliştirilmesi sürecinde belirlenmiş olan alt başlıklar kapsamında sorular yazıldıktan sonra uzman görüşüne başvurulmuştur. Yazılmış olan sorular Türkçe eğitimi alan uzmanı ve konuyla ilgili çalışma yapmış olan 3 öğretim üyesine gönderilmiş ve sorular bu öğretim üyeleri tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda sunulan öneriler doğrultusunda düzeltmeler yapılıp ankete son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma sürecinde veriler 2023- 2024 eğitim öğretim yılında 1 ders saatinde (40 dakikada) ortaokul (5., 6., 7. ve 8. sınıf) öğrencilerine uygulanmıştır. Veriler 2024 yılı Mayıs ayında toplanmıştır. Veri toplama süreci öncesinde öğrenci ailelerinden araştırmaya katılım için izin alınmıştır. Ayrıca uygulamaya katılım konusunda öğrencilerin serbest oldukları belirtilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin okumaya karşı olan ilgi ve alışkanlıklarını belirleyebilmek için hazırlanan "Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Anket Formu"ndan elde edilen veriler betimsel istatiksel tekniklerden frekans ve yüzde kullanılarak tablolaştırılmış, yorumlanarak bulgular bölümü oluşturulmuştur. Betimsel istatistik verilerdeki tüm eğilimlerin ve ilişkili durumların ölçülmesine olanak sağlamaktadır (Creswell, 2020). Ayrıca elde edilen veriler için cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri kullanılmış, sonuçlar çapraz tablolarla sunulmuştur. Verilerin analizi sürecinde bazı öğrencilerin birkaç soruya cevap vermedikleri tespit edilmiştir. Bu öğrencilere ait cevap kağıtları analiz dışında bırakılmamış ancak eksik/hatalı doldurma/boş bırakma gibi durumlarda sadece o soruya ait cevap değerlendirme dışı bırakılmıştır.

Etik Beyan

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen kurallara uyulmuş, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır. Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur, tüm yazarlar çalışmaya katkı sağlamıştır.

Bu çalışmanın etik kurul izni Hatay Mustafa Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 07 Mart 2024 tarihli toplantısında 19 karar sayısı ile verilmiştir.

Bulgular

Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarına Yönelik Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarını belirleyebilmek amacıyla öncelikle öğrencilerin boş zaman aktivitelerine ilişkin tercihleri belirlenmeye çalışılmış ve sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2

Öğrencilerin Boş Zamanlarında Yaptıkları Aktivitelere İlişkin Tercihleri

			Boş Zamanda Yapılan Aktiviteler												
			Sinemaya gitme	Oyun oynama	TV izleme	Gezme	Bilgisayar oyunu oynama	Sosyal medya	Resim çizme	Sohbet etme	Kitap okuma	Müzik dinleme	Spor yapma	Diğer	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	13	67	17	101	8	37	37	23	65	99	41	19	527
		%	2.5	12.7	3.2	19.2	1.5	7.0	7.0	4.4	12,3	18.8	7.8	3.6	100.0
	Erkek	n	3	89	15	37	16	17	6	5	22	11	77	19	317
		%	0.9	28.1	4.7	11.7	5.0	5.4	1.9	1.6	6.9	3.5	24.3	6.0	100.0
	Toplam	n	16	156	32	138	24	54	43	28	87	110	118	38	844
		%	1.9	18.5	3.8	16.4	2.8	6.4	5.1	3.3	10.3	13.0	14.0	4.5	100.0
Sınıf	5	n	4	56	8	28	7	2	15	8	28	18	28	10	212
		%	1.9	26.4	3.8	13.2	3.3	0.9	7.1	3.8	13.2	8.5	13.2	4.7	100.0
	6	n	4	55	10	49	7	12	14	10	23	33	37	12	266
		%	1.5	20.7	3.8	18.4	2.6	4.5	5.3	3.8	8.6	12.4	13.9	4.5	100.0
	7	n	2	29	7	39	8	20	9	7	16	32	24	9	202
		%	1.0	14.4	3.5	19.3	4.0	9.9	4.5	3.5	7.9	15.8	11.9	4.5	100.0
	8	n	6	16	7	22	2	20	5	3	20	27	29	7	164
		%	3.7	9.8	4.3	13.4	1.2	12.2	3.0	1.8	12.2	16.5	17.7	4.3	100.0
	Toplam	n	16	156	32	138	24	54	43	28	87	110	118	38	844
		%	1,9	18.5	3.8	16.4	2.8	6.4	5.1	3.3	10.3	13.0	14.0	4.5	100.0

Tablo incelendiğinde çalışmaya katılan öğrencilerin boş vakitlerinde en çok %18.5 ile oyun oynamayı ve %16.4 ile gezmeyi tercih etmektedir. Bu aktiviteleri %14'le spor yapma, %13'le müzik dinleme, %10,3'le kitap okuma, %6.4'le sosyal medyayı kullanma ve %5.1'le resim çizme aktiviteleri takip etmektedir. Boş vakitlerinde öğrencilerin en az %3,8'le televizyon izlemeyi, %3.3'le sohbet etmeyi, %2,8'le bilgisayarda oyun oynamayı ve %1.9'la sinemaya gitmeyi tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. Sonuçlar öğrencilerin kitap okumayı diğer etkinliklere oranla sınırlı düzeyde yapmayı ettiklerini göstermektedir. Cinsiyet değişkeni açısından bakıldığında ise kız öğrencilerin boş zamanlarında en çok yaptıkları aktivitenin gezmek (%19.2) erkek öğrencilerin ise oyun oynamak (%28.1) olduğu görülmektedir. Boş vakitlerinde kız öğrencilerin en az yapmayı sevdikleri aktivitenin bilgisayarda oynamak (%1.5) erkek öğrencilerin ise sinemaya gitmek (%0.9) olduğu sonucuna varılmıştır. Bu oranlardan yola çıkarak kız ve erkek öğrencilerin boş vakitlerinde en çok yapmayı sevdikleri ve en az yapmayı sevdikleri aktivitenin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirme oranları incelendiğinde kız öğrenciler lehine bir sonuçla karşılaşılmaktadır. Kız öğrencilerin %12.3'ü, erkek öğrencilerin %6.9'u boş vakitlerinde kitap okumayı tercih ettiklerini belirtmektedirler.

Bulgular sınıf seviyesi değişkenine göre incelendiğinde beşinci (%26.4) ve altıncı (%20.7) sınıfların en fazla verdikleri yanıtın oyun oynamak, yedinci sınıfların gezmek (%19.3) ve sekizinci sınıfların ise spor yapmak (%17.7) olduğu anlaşılmaktadır. Aynı soruya verilen cevaplardan az tercih edilen etkinlikler beşinci sınıflarda sosyal medyayı kullanmak (%0.9), altıncı (%1.5) ve yedinci sınıflarda (%1) sinemaya gitmek ve sekizinci sınıflarda bilgisayarda oyun oynamaktır (%1.2). "Kitap okuma" tercihi en yüksek sınıf düzeyi beşinci sınıflardır (%13.2). Bu oranı sırasıyla sekizinci (%12.2), altıncı (%8.6) ve yedinci (%7.9) sınıflar izlemiştir. Genel sonuçlara uygun olarak "kitap okuma" tercihinin her sınıf için yüksek düzeyde tercih edilen bir seçenek olmadığını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin gündelik aktivite tercihlerinde istenen düzeyde yer bulmasa da kitap okuma alışkanlığını ölçebilecek diğer duyuşsal özellikler de belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla öğrencilere kitap okumayı sevme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaca yönelik olarak hazırlanan soruya verilen cevaplar Tablo 3'teki şekildedir:

Tablo 3

Öğrencilerin Kitap Okumayı Sevme Durumu

			Kitap Okumayı Sevme Durumu			
			Çok severim	Biraz severim	Sevmem	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	255	256	19	530
		%	48.1	48.3	3.6	100.0
	Erkek	n	81	207	29	317
		%	25.6	65.3	9.1	100.0
	Toplam	n	336	463	48	847
		%	39.7	54.7	5.7	100.0
Sınıf	5	n	107	100	6	213
		%	50.2	46.9	2.8	100.0
	6	n	106	150	12	268
		%	39.6	56.0	4.5	100.0
	7	n	63	124	15	202
		%	31.2	61.4	7.4	100.0
	8	n	60	89	15	164
		%	36.6	54.3	9.1	100.0
	Toplam	n	336	463	48	847
		%	39,7	54,7	5,7	100.0

Tablo 3'te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin yarısından fazlası (%54.7) "Kitap okumayı sever misiniz?" sorusuna "Biraz severim." cevabını verirmiştir. "Çok severim" seçeneği %39.7, "Sevmem" seçeneği %5.7 oranında tercih edilmiştir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin %94.4'ünün kitap okumayı az ya da çok sevdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu soruya cinsiyet açısından bakıldığında kız öğrencilerin %48.3'ü "Biraz severim." yanıtını verirken bu orana yakın olarak %48.1'i "Çok severim." yanıtını vermiştir. Yani kız öğrencilerin %96,4'ünün kitap okumayı sevdiği sonucuna ulaşılabilir. Aynı soruya erkek öğrenciler %65.3 ile "Biraz severim." ve %25.6 ile "Çok severim." yanıtını vermiştir. Toplam olarak bakıldığında erkek öğrencilerin %90.9'u kitap okumayı sevdiklerini belirtmişlerdir. Erkek öğrencilerin %9,1'i aynı soruya "Kitap okumayı sevmem." yanıtını vermiştir. Bu oranlardan yola çıkarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla kitap okumayı nispeten daha çok sevdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin kitap okumayı sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde yedinci sınıf öğrencilerinin %61.4'ünün, altıncı sınıfların %56'sının, sekizinci sınıfların %54.3'ünün, beşinci sınıfların %46.9'unun kitap okumayı "biraz sevdikleri" tespit edilmiştir. "Biraz severim." yanıtını veren öğrencilerin oranlarının birbirlerine yakın olduğu söylenebilir. Beşinci sınıf öğrencilerin %50.2'si kitap okumayı "çok sevdikleri" yanıtını vermişlerdir. Bu oranı %39.6'yla altıncı sınıflar, %36.6'yla sekizinci sınıflar, %31.2'yle yedinci sınıflar takip etmektedir. Elde edilen sonuçlar beşinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine oranla kitap okumayı daha çok sevdikleri şeklinde yorumlanabilir. Tablo 5 incelendiğinde sekizinci sınıf öğrencilerinin %9.1'i kitap okumayı sevmediğini belirtmişlerdir. Bunun sebebi sekizinci sınıf öğrencilerinin merkezi sınava (LGS) hazırlanması olabilir. Bu oranı yedinci sınıf öğrencilerinin 7.4, altıncı sınıf öğrencilerinin %4.5'i, beşinci sınıf öğrencilerinin %2.8 oranları takip etmektedir. Bu durum sınıf düzeyi ilerledikçe öğrencilerin "kitap okumayı sevmeme" oranlarının arttığını göstermektedir.

Okuma alışkanlığının belirlenmesinde en sık kullanılan ölçütlerden biri bir yılda okunan kitap sayısını belirlemektir. Bu amaçla ortaokul öğrencilerine yöneltilen sorudan elde edilen bulgular Tablo 4'e gösterilmiştir. Tablo 4'te görülebileceği üzere "Bir yılda ortalama kaç kitap okuyorsunuz?" sorusuna ortaokul öğrencileri en çok "21-50 aralığında" (%29.4) yanıtını vermişlerdir. En az ise "Kitap okumam" (%1,1) yanıtını verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin en az yanıt verdikleri seçeneğin "Kitap okumam." seçeneği olması, niceliksel olarak farklı dağılım gösterse de öğrencilerin belirli bir kitap okuma alışkanlığına sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Tablodaki veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin bir yılda %25.3'ü "11-20 aralığında", %16.3'ü "6-10 aralığında", %15.3'ü "51 ve daha fazla", %12.7'si "1-5 aralığında" kitap okudukları sonucuna varılmıştır. Sonuçlar hem kız hem de erkek öğrenciler

açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin en çok verdikleri yanıtın "21-50 aralığı"nda (%35.7), erkek öğrencilerin ise en çok verdikleri yanıtın "11-20 aralığı"nda (%30.7) olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Öğrencilerin Yılda Ortalama Olarak Okudukları Kitap Sayısı

			Okunan Kitap Sayısı						
			1-5	6-10	11-20	21-50	51 ve daha fazla	Kitap okumam	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	52	85	116	188	80	6	527
		%	9.9	16.1	22.0	35.7	15.2	1.1	100.0
	Erkek	n	55	52	97	60	49	3	316
		%	17.4	16.5	30.7	19.0	15.5	0.9	100.0
	Toplam	n	107	137	213	248	129	9	843
		%	12.7	16.3	25.3	29.4	15.3	1.1	100.0
Sınıf	5	n	22	27	33	69	61	0	212
		%	10.4	12.7	15.6	32.5	28.8	0.0	100.0
	6	n	23	43	72	84	42	3	267
		%	8.6	16.1	27.0	31.5	15.7	1.1	100.0
	7	n	35	27	69	52	17	1	201
		%	17.4	13.4	34.3	25.9	8.5	0.5	100.0
	8	n	27	40	39	43	9	5	163
		%	16,6	24,5	23,9	26,4	5,5	3,1	100.0
	Toplam	n	107	137	213	248	129	9	843
		%	12,7	16,3	25,3	29,4	15,3	1,1	100.0

Öğrencilerin en az işaretledikleri seçenek hem kız hem de erkek öğrenciler açısından farklılaşmamaktadır. Her iki cinsiyetin de en az "Kitap okumam." seçeneğini seçtikleri görülmüştür. Kız öğrencilerin %1,1'i, erkek öğrencilerin ise %0.9'u bu seçeneği işaretlemiştir. Tablo 6'ya göre kız öğrencilerin bir yıl içinde %22'si "11-20 aralığında", %16.1'i "6-10 aralığında", %15.2'si "51 ve daha fazla", %9.9'u "1-5 aralığında" kitap okuduklarını dile getirmişlerdir. Erkek öğrenciler ise %19'u "21-50 aralığında", %17.4'ü "1-5 aralığında", %16,5'i "6-10 aralığında", %15.5'i "51 ve daha fazla" kitap okumaktadır. Kız öğrenciler için yoğunluk özellikle "21-50" aralığında, erkek öğrencilerde "11-20" aralığındadır. Sonuçlar bir yılda ortalama olarak okunan kitap sayısı açısından kız öğrenciler lehine bir artışı işaret etmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin "Bir yılda ortalama kaç kitap okuyorsunuz?" sorusuna verdikleri cevaplar sınıf düzeyi değişkenine göre değerlendirildiğinde en yüksek oranın yedinci sınıf öğrencilerine ait "11-20 aralığında" (%34.3) cevabı olduğu belirlenmiştir. Geriye kalan sınıf düzeylerinin en fazla işaretledikleri seçenek "21-50 aralığında" seçeneğidir. Bu seçenek beşinci sınıf öğrencilerince %32.5, altıncı sınıf öğrencilerince %31.5 ve sekizinci sınıf öğrencilerince %26.4 oranında tercih edilmiştir. Bütün sınıf düzeylerinin en az işaretledikleri seçenek "Kitap okumam." seçeneğidir. Kitap okumam seçeneğini sekizinci sınıf öğrencilerinin %3.1'i, altıncı sınıf öğrencilerinin %1.1'i, yedinci sınıf öğrencilerinin %0.5'i tercih etmiş; beşinci sınıf öğrencileri bu seçeneği hiç işaretlememiştir. Bu seçeneğin en az tercih edilen seçenek olması elbette sevindiricidir. Ancak öğrencilerin küçük bir dilimini oluştursa da kitap okumadığını söyleyen bir grubun olması eğitim hedefleri açısından düşündürücüdür. Ayrıca bu durumun sınıf düzeyi ilerledikçe artması üzerinde durulması gereken bir husustur. Tablodaki veriler değerlendirildiğinde bir yılda ortalama olarak "1-5 aralığında" kitap okuduğunu beşinci sınıf öğrencilerinin %10.4'ü, altıncı sınıf öğrencilerinin %8.6'sı, yedinci sınıf öğrencilerinin %17.4'ü ve sekizinci sınıf öğrencilerinin %16.6'sı belirtmiştir. "Bir yılda ortalama kaç kitap okuyorsunuz?" sorusuna "6-10 aralığında" cevabı beşinci sınıf öğrencilerinde %12.7, altıncı sınıf öğrencilerinde %16.1, yedinci sınıflarda %13.4 ve sekizinci sınıflarda %24.5 düzeyindedir. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin %15.6'sı "11-20 aralığında", %28.8'i "51 ve daha fazla"; altıncı sınıf öğrencilerinin %27'si "11-20 aralığında" ve %15.7'si "51 ve daha fazla"; yedinci sınıf öğrencilerinin %8.5'i "51 ve daha fazla"; sekizinci sınıf öğrencilerinin %23.9'u "11-20 aralığında", %5.5'i "51 ve daha fazla" cevaplarını vermiştir. Ayrıca Türkiye'deki sınav sistemi sebebiyle sekizinci sınıf öğrencilerde okuma alışkanlığının genel olarak düşük olduğu şeklindeki eleştiri bu sonuçlara çok fazla yansımamış görünmektedir. Çok yüksek düzeyde olduğu söylenemese de sekizinci sınıf öğrencilerinin belirli bir okuma ortalamasına sahip olduğunu söylemek

mümkündür. Bu durumda son yıllarda özellikle sınav başarısı için yüksek okuma ve anlama hızına sahip olmak gerektiği türündeki yönlendirmelerin etkili olduğu düşünülebilir.

Okuma alışkanlığına sahip olmakla birlikte okumanın bir alışkanlık olarak öneminin de farkında olmak önemlidir. Araştırma sürecine katılan öğrencilerin bireysel okuma alışkanlığı farkındalık düzeyleri de incelenmeye çalışılmış ve sahip oldukları okuma alışkanlıklarını yeterli bulup bulmadıkları sorusu yöneltilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekildedir.

Tablo 5

Öğrencilerin Okuma Alışkanlığına Sahip Olma Durumu

			Okuma Alışkanlığına Sahip Olma Durumu			
			Evet	Hayır	Kısmen	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	272	48	210	530
		%	51.3	9.1	39.6	100.0
	Erkek	n	107	54	156	317
		%	33.8	17.0	49.2	100.0
	Toplam	n	379	102	366	847
		%	44.7	12.0	43.2	100.0
Sınıf	5	n	128	15	70	213
		%	60.1	7.0	32.9	100.0
	6	n	119	34	115	268
		%	44.4	12.7	42.9	100.0
	7	n	72	22	108	202
		%	35.6	10.9	53.5	100.0
	8	n	60	31	73	164
		%	36.6	18.9	44.5	100.0
	Toplam	n	379	102	366	847
		%	44.7	12.0	43.2	100.0

Öğrencilerin bireysel olarak okuma alışkanlığına sahip olup olmadıklarına yönelik soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde; öğrencilerin %44.7'sinin "Evet" seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Bu orana en yakın oran %43.2'yle "Kısmen" seçeneğidir. Sonuçlar öğrencilerin %87.9'luk bir yüzdeyle belirli bir okuma alışkanlığına sahip olduklarına inandıklarını göstermektedir. Öğrencilerin %12'si okuma alışkanlıklarının olmadığı görüşündedir. Sonuçlar cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin yarıdan fazlasının (%51.3), erkek öğrencilerin ise yaklaşık üçte birinin (%33.8) okuma alışkanlığına sahip oldukları görüşünde olduklarını söylemek mümkündür. Çalışmaya katılan erkek öğrencilerin yarıya yakını (%49.2), kız öğrencilerinde %39.6'sı kitap okuma alışkanlığına "Kısmen" sahip olduklarını düşünmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin genel olarak kitap okuma alışkanlıklarına sahip olma durumlarına bakıldığı zaman kız öğrencilerin %90.9'unun erkek öğrencilerin ise %83'ünün az ya da çok kitap okuma alışkanlığına sahip olduğunu belirttiği görülmektedir. Sonuçlar farkındalık düzeyi açısından da kız öğrenciler lehine bir farkı yansıtmaktadır.

Öğrencilerin bireysel farkındalık düzeyleri sınıf seviyesi açısından farklılıklar göstermektedir. Beşinci sınıf öğrencilerinin yarıdan fazlası (%60.1) okuma alışkanlığına sahip olduğu görüşündedir. Bu oranı altıncı sınıfların %44.4'lük, sekizinci sınıfların %36.6'lık ve yedinci sınıfların %35.6'lık oranları takip etmektedir. Bu oranlar değerlendirildiğinde beşinci sınıf öğrencilerin diğer sınıf seviyelerine oranla bireysel alışkanlık düzeylerini çok daha fazla yeterli buldukları şeklinde yorumlanabilir. Oranlar diğer sınıflarda kısmen birbirine daha yakın sonuçlara sahiptir. İlerleyen sınıflardaki düşüş öğrencilerin yaş ilerlemesiyle birlikte kendi durumlarını daha objektif değerlendirmeye çalışmasıyla açıklanabilir.

Okuma alışkanlığının oluşmasında ilginin önemli etken olduğu bilinmektedir. İlginin şekillenmesini sağlayan unsurlardan biri de doğrudan okuma materyalinin kendisidir. Bu bilgiden hareketle ortaokul öğrencilerinin kitap

seçimlerini etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmış ve sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Öğrencilerin Kitap Seçimlerini Etkileyen Faktörler

			Kitap Seçmeyi Etkileyen Faktörler							
			Kitabın adı	Kitabın yazarı	Kitabın türü	Kitabın görsel unsurları	Kitabın sayfa sayısı	Kitabın satış oranının yüksek olması	Diğer	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	41	30	327	52	14	27	38	529
		%	7.8	5.7	61.8	9.8	2.6	5.1	7.2	100.0
	Erkek	n	30	14	200	34	21	5	12	316
		%	9.5	4.4	63.3	10.8	6.6	1.6	3.8	100.0
Toplam		n	71	44	527	86	35	32	50	845
		%	8.4	5.2	62.4	10.2	4.1	3.8	5.9	100.0
Sınıf	5	n	27	8	130	22	8	6	12	213
		%	12.7	3.8	61.0	10.3	3.8	2.8	5.6	100.0
	6	n	20	14	172	24	15	9	12	266
		%	7.5	5.3	64.7	9.0	5.6	3.4	4.5	100.0
	7	n	13	8	137	18	6	7	13	202
		%	6.4	4.0	67.8	8.9	3.0	3.5	6.4	100.0
	8	n	11	14	88	22	6	10	13	164
		%	6.7	8.5	53.7	13.4	3.7	6.1	7.9	100.0
Toplam		n	71	44	527	86	35	32	50	845
		%	8.4	5.2	62.4	10.2	4.1	3.8	5.9	100.0

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin bir kitabı okumaları için seçmelerinde en çok etkili olan faktörün %62.4 oranla "Kitabın türü" olduğu anlaşılmaktadır "Kitap türü" tercihi diğer seçeneklere oranla belirgin bir fark oluşturmaktadır. Bu orana en yakın oran %10.2'yle "Kitabın görsel unsurları" tercihidir. Öğrencilerin bir kitabı seçmelerinde en az etkili olan faktör "Kitabın satış oranının yüksek olması"dır (%3.8). Ortaokul öğrencilerinin bir kitabı seçmelerinde %8.4'ü "Kitabın adının", %5.2'si "Kitabın yazarının" ve %4.1'i "Kitabın sayfa sayısının" seçiminde etkili olduğunu ifade etmiştir. Geriye kalan %5.9'luk oran "Diğer" yanıtını vermiştir. "Diğer" yanıtını veren öğrencilerin %52'si bir kitabı okumaları için etkili olan faktörün "Kitabın konusu" olduğunu belirtmişlerdir. Bu seçenekte üç öğrenci "konunun yanında akıcılığın", dört öğrenci "sadece akıcılığın" etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin seçimlerinde "tür"ün etkili olmasının önceki okuma deneyimleriyle ilgili olduğu düşünülebilir. Sonuçlar öğrencilerin kitap seçimlerini etkileyen faktörlerin başında cinsiyet değişkeni açısından hem kız hem de erkek öğrenciler için genel sonuçlara uygun olarak "Kitabın türü" olduğunu göstermektedir. Erkek öğrencilerin %63.3'ü, kız öğrencilerin %61.8'i bir kitabı okumak için seçimlerinde kitabın türünün etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ancak kız ve erkek öğrencilerin bir kitabı seçmelerinde en az etkili olan faktörün birbirinden farklı olduğu anlaşılmaktadır. Kız öğrencilerin bir kitabı seçmelerinde en az etkili olan faktör "Kitabın sayfa sayısı" (%2.6), erkek öğrencilerde ise "Kitabın satış oranının yüksek olması"dır (%1.6). Tablo incelendiğinde bir kitabı seçmelerinde erkek öğrencilerin %9.5'i, kız öğrencilerin %7.8'i "Kitabın adı"nın; kız öğrencilerin %5.7'si, erkek öğrencilerin %4.4'ü "Kitabın yazarı"nın; erkek öğrencilerin %10.8'i, kız öğrencilerinin %9.8'i "Kitabın görsel unsurları"nın; erkek öğrencilerin %6.6'sı "Sayfa sayısı"nın; kız öğrencilerin %5.1'i "Kitabın satış oranı"nın yüksek olmasının seçimlerini etkilediklerini söylemektedir.

Öğrencilerin kitap seçimlerinde etkili olan faktörler sınıf düzeyi bakımından değerlendirildiğinde bütün sınıf seviyelerinde en fazla tercih edilen yanıt genel sonuçlarda olduğu gibi "Kitabın türü"dür. Bu seçeneği en fazla %67.8'le yedinci sınıflar, en az ise %53.7'yle sekizinci sınıflar tercih etmiştir. Geriye kalan sınıf düzeylerinden beşinci sınıfların %61'i, altıncı sınıfların %64.7'si bu seçeneği seçmiştir. Öğrencilerin bir kitabı okumak için seçmelerinde etkili olan

faktörlerden biri olan "Kitabın adı"nı en fazla %12.7'yle beşinci sınıflar, en az ise %6.4'le yedinci sınıflar tercih etmiştir. Ayrıca bu seçeneği altıncı sınıfların %7.5'inin, sekizinci sınıfların %6.7'sinin işaretlediği görülmektedir.

Ortaokul Öğrencilerinin Tür Tercihlerine Yönelik Bulgular

Kitap seçimi tercihinde bu kadar etkili olduğu anlaşılan "tür"ün niteliğini belirleyebilmek amacıyla araştırma örnekleminde bulunan öğrencilere okumaktan hoşlandıkları kitap türlerine ilişkin yöneltilen soruya verilen cevapların sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir:

Tablo 7

Öğrencilerin Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türleri Durumu

			Kitap Türleri									
			Roman-Hikâye	Biyografi-Otobiyografi	Kişisel gelişim kitapları	Sosyal bilimlerle ilgili araştırma kitapları	Şiir	Fen-Teknik kitapları	Çizgi Roman	Tiyatro	Diğer	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	312	13	21	10	16	13	66	15	62	528
		%	59.1	2.5	4.0	1.9	3.0	2.5	12.5	2.8	11.7	100.0
	Erkek	n	147	18	17	8	13	24	54	6	29	316
		%	46.5	5.7	5.4	2.5	4.1	7.6	17.1	1.9	9.2	100.0
	Toplam	n	459	31	38	18	29	37	120	21	91	844
		%	54.4	3.7	4.5	2.1	3.4	4.4	14.2	2.5	10.8	100.0
Sınıf	5	n	106	3	11	5	3	11	36	5	32	212
		%	50.0	1.4	5.2	2.4	1.4	5.2	17.0	2.4	15.1	100.0
	6	n	138	5	16	5	10	10	49	11	23	267
		%	51.7	1.9	6.0	1.9	3.7	3.7	18.4	4,1	8.6	100.0
	7	n	109	12	5	5	9	9	19	2	31	201
		%	54.2	6.0	2.5	2.5	4.5	4.5	9.5	1.0	15.4	100.0
	8	n	106	11	6	3	7	7	16	3	5	164
		%	64.6	6.7	3.7	1.8	4.3	4.3	9.8	1.8	3.0	100.0
	Toplam	n	459	31	38	18	29	37	120	21	91	844
		%	54.4	3.7	4.5	2.1	3.4	4.4	14.2	2.5	10.8	100.0

Analizler örneklem grubunda yer alan öğrencilerin yarıdan fazlasının (%54.4) roman-hikâye türünden hoşlandığını göstermektedir. Geriye kalan kitap türlerinin tercih oranlarının oldukça düşük olduğunu söylemek mümkündür. Roman-hikâye türünü ikinci sırada takip eden tür çizgi romanlardır (%14.2). Her iki seçimin de öyküleyici metin yapısına ait türler olduğu düşünüldüğünde ortaokul öğrencilerinin öyküleyici metinlerden daha çok hoşlandıklarını söylemek mümkündür. Ancak en az tercih edilen türün %2.1'le sosyal bilimlerle ilgili araştırma kitapları olması yaş grubunun bu konulara ilgisiz olmasıyla açıklanabilir. Diğer çeken diğer oranlar %4.5'le "Kişisel gelişim kitapları", %4.4'le "Fen-teknik kitapları", %3.7'yle "Biyografi-otobiyografi" kitapları, %3.4'le "Şiir" kitapları ve %2.5'le "Tiyatro" kitaplarıdır. Öğrencilerin %10.8'i "Diğer" cevabını vermiştir. "Diğer" cevabını veren öğrencilerden biri "Fabl türü ve eğlenceli hikâyeler", bir diğeri "kişinin kendi hayatını anlattığı günlük veya anı defteri" gibi kitapları okumayı sevdiğini belirtmiştir. Buna ek olarak diğer yanıtını veren bir öğrenci de "anıların veya hayatların anlatıldığı kitaplar" şeklinde açıklama yapmıştır. Ancak bu seçeneği işaretleyen öğrencilerin %92.3'ü açıklama bölümüne soruya uygun bir açıklama yazmamışlardır. Bu öğrenciler tür yerine konu, kitap okunan bir platformun adı, kitap setinin adı gibi cevaplar

yazarken önemli bir kısmı da hiçbir açıklama yazmamayı tercih etmiştir. Bu durum genel anlamda "diğer" seçeneğini işaretleyen öğrencilerin içerik tercihler konusundaki kararsızlıklarıyla açıklanabilir. Sonuçlar cinsiyet açısından değerlendirildiğinde en çok okunan kitap türünü her iki grup için de genel sonuçlarla uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Hem kız hem de erkek öğrencilerin en çok okudukları kitap türünün roman-hikâye olduğu görülmektedir. Roman-hikâye türünü kız öğrencilerin %59.1'i, erkek öğrencilerin ise yarıya yakını (%46.5) tercih etmiştir. Kız öğrencilerin en az okudukları kitap türün "Sosyal bilimlerle ilgili araştırma kitapları"yken (%1.9), erkek öğrenciler için "Tiyatro"dur (%1.9). Verilen cevaplarda edebî türlerin, özelde hikâye-roman türünün belirgin bir ağırlığının olduğunu, bilgi veren metinlerin oranının ise daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Elde edilen bulgular ortaokul öğrencilerinin "Hangi türde kitap okumaktan hoşlanırsınız?" sorusuna tüm sınıf düzeylerinde en fazla "Roman-hikâye" cevabını verdiklerini göstermektedir. "Roman-hikâye" türünü en çok sekizinci sınıfların (%64.6), en az ise beşinci sınıfların (%50) okumaktan hoşlanmaktadır. Altıncı sınıfların %51.7'si, yedinci sınıfların %54.2'si "Roman-hikâye" türünü okumaktan hoşlandıklarını ifade etmişlerdir. Tablo incelendiğinde aynı sınıf düzeylerinde bazı türlerin seçilme oranının aynı olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul Öğrencilerinin İçerik Tercihlerine Yönelik Bulgular

Bireylerin okuma alışkanlıklarını yönlendiren büyük oranda okuma ilgileridir. Okunan metnin içeriğine yönelik olarak geliştirilen ilgi de alışkanlığı şekillendirebilmektedir. Bu noktadan hareketle ortaokul öğrencilerinin belirlenen metin içeriği başlıklarına yönelik ilgileri belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki şekildedir:

Tablo 8

Öğrencilerin Duygusal Konuları Okuma Sıklıkları

			Duygusal Konular				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	66	185	143	130	524
		%	12.6	35.3	27.3	24.8	100.0
	Erkek	n	17	58	75	159	309
		%	5.5	18.8	24.3	51.5	100.0
	Toplam	n	83	243	218	289	833
		%	10.0	29.2	26.2	34.7	100.0
Sınıf	5	n	17	63	58	71	209
		%	8.1	30.1	27.8	34.0	100.0
	6	n	27	68	69	98	262
		%	10.3	26.0	26.3	37.4	100.0
	7	n	20	62	49	69	200
		%	10,0	31.0	24.5	34.5	100.0
	8	n	19	50	42	51	162
		%	11.7	30.9	25.9	31.5	100.0
	Toplam	n	83	243	218	289	833
		%	10,0	29.2	26.2	34.7	100.0

Tablo 8'de görüldüğü üzere ortaokul öğrencilerinin okudukları kitaplarda duygusal konuları tercih etme durumları incelendiğinde öğrencilerin %34.7'sinin "Hemen hemen hiç" seçeneğini tercih ettikleri görülmektedir. Bu orana en yakın oran %29.2'yle "Bazen" ve %26.2'yle "Nadiren" seçenekleridir. Duygusal konulu eserlerin "Sık sık" tercih edilme oranının %10'dur. Sonuçlar genel anlamda değerlendirildiğinde ortaokul öğrencilerinin duygusal konuları okumayı çok tercih etmediklerini söylemek mümkündür. Tablo incelendiğinde duygusal konuları içeren eserlerin cinsiyet değişkeni açısından tercih edilme durumlarında belirgin bir farklılık bulunmaktadır. Duygusal konulu eserler kız öğrenciler tarafından daha çok tercih edilmiştir. Kız öğrencilerin duygusal konulu eserleri en fazla tercih etme sıklığı %35.3'le

"Bazen"; en az tercih edilme sıklığı ise %12.6'yla "Sık sık"tır. Duygusal konulu eserlerin kız öğrenciler tarafından "Nadiren" tercih edilme oranının %27.3; "Hemen hemen hiç" tercih edilme oranı ise %24.8'tir. Elde edilen veriler erkek öğrencilerde en fazla tercih edilme sıklığının yarıdan fazla (%51.5) bir oranla "Hemen hemen hiç" olduğunu göstermektedir. "Hemen hemen hiç" seçeneğinden "Sık sık" seçeneğine doğru oranlar azalmaktadır. Duygusal konuları içeren eserleri "Sık sık" okuduğunu belirten erkek öğrencilerin oranın %5.5'tir.

Sonuçlar sınıf düzeyi değişkeni açısından değerlendirildiğinde tüm sınıf düzeylerinde genel toplamda olduğu gibi en çok tercih edilen seçeneğin "Hemen hemen hiç", en az tercih edilen seçeneğin ise "Sık sık" olduğu görülmektedir. Hemen hemen hiç yanıtını en çok %37.4 oranla altıncı sınıf öğrencileri; sonrasında sırasıyla %34.5 oranıyla yedinci sınıf, %34 oranıyla beşinci sınıf ve %31.5 oranıyla sekizinci sınıf öğrencilerinin verdiği belirlenmiştir. "Sık sık" yanıtını beşinci sınıfların %8.1'inin, altıncı sınıfların %10.3'ünün, yedinci sınıfların %10'unun ve sekizinci sınıfların %11.7'sinin verdiği tespit edilmiştir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde ortaokul öğrencilerinin genel anlamda duygusal konulu eserleri okumaktan hoşlanmadıkları söylenebilir.

Tablo 9

Öğrencilerin Kahramanlık ve Tarih Konularını Okuma Sıklıkları

			Kahramanlık ve Tarih Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	90	168	138	129	525
		%	17.1	32.0	26.3	24.6	100.0
	Erkek	n	107	115	64	25	311
		%	34.4	37.0	20.6	8.0	100.0
	Toplam	n	197	283	202	154	836
		%	23.6	33.9	24.2	18.4	100.0
Sınıf	5	n	56	76	44	34	210
		%	26.7	36.2	21.0	16.2	100.0
	6	n	64	97	64	38	263
		%	24.3	36.9	24.3	14.4	100.0
	7	n	44	53	61	44	202
		%	21.8	26.2	30.2	21.8	100.0
	8	n	33	57	33	38	161
		%	20.5	35.4	20.5	23.6	100.0
	Toplam	n	197	283	202	154	836
		%	23.6	33.9	24.2	18.4	100.0

Tablo 9'da görüldüğü üzere kahramanlık ve tarih konularını içeren eserlerin ortaokul öğrencileri tarafından en çok %33.9'la "Bazen" okunduğunu söylemek mümkündür. Bu oranı %24.2'yle "Nadiren" ve %23.6'yla "Sık sık" seçenekleri izlemektedir. Kahramanlık ve tarih konularını içeren eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıklarını ifade eden öğrencilerin oranı %18.4'le son sıradadır. Kahramanlık ve tarih konulu eserlerin öğrenciler tarafından tercih edilme oranlarının duygusal konulu eserlere oranla daha fazla tercih edildiğini söylemek mümkündür. Cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde ise bu içeriğin erkek öğrenciler tarafından daha fazla tercih edildiğini söylemek mümkündür. Kız ve erkek öğrencilerin kahramanlık ve tarih konularını en fazla tercih ettikleri seçeneğin "Bazen" olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak oranlara baktığımız zaman erkek öğrencilerin (%37) kız öğrencilere (%32) oranla bu seçeneği daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin "Bazen" seçeneğinden sonra en fazla tercih ettikleri seçeneğin %34.4 oranla "Sık sık" seçeneği olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kız öğrencilerin "Bazen" seçeneğinden sonra en fazla tercih ettiği seçenek %26.3 oranla "Nadiren" seçeneğidir. Erkek öğrencilerin "Nadiren" seçeneğini seçme oranın

%20.6'dır. Kahramanlık ve tarih konularını "Hemen hemen hiç" okumadıklarını söyleyen erkek öğrencilerin oranı %8'dir. Bu rakam erkek öğrencilerin tercih ettiği en düşük orandır. Kız öğrenciler "Hemen hemen hiç" okumuyorum seçeneğini %24.6 oranında tercih etmişlerdir. Kız öğrencilerin en az tercih ettikleri seçeneğin %17.1 oranla "Sık sık" seçeneği olduğu belirlenmiştir.

Veriler sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde kahramanlık ve tarih konulu eserlerin okunma sıklığı beşinci, altıncı ve sekizinci sınıflar için en çok "Bazen"; yedinci sınıflar içinse "Nadiren"dir. Beşinci sınıf öğrencilerinin %36.2'si, altıncı sınıf öğrencilerinin %36.9'u, sekizinci sınıf öğrencilerinin %35.4'ü kahramanlık ve tarih konulu yapıtları "Bazen"; yedinci sınıf öğrencilerinin ise %30.2'si kahramanlık ve tarih konulu yapıtları "Nadiren" okuduklarını belirtmişlerdir. Bu içeriğin en az okunma sıklığı sınıf seviyesi bakımından değerlendirildiğinde beşinci sınıf öğrencilerinin %16.2'sinin, altıncı sınıf öğrencilerinin %14.4'ünün kahramanlık konulu eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıkları; yedinci sınıf öğrencilerinin %21.8'inin kahramanlık konulu eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıkları, %21.8'inin "Sık sık" okudukları; sekizinci sınıf öğrencilerinin %20.5'inin "Sık sık", %20.5'inin "Nadiren" okudukları görülmektedir. Sınıf seviyesi değişkenine göre elde edilen sonuçların genel sonuçlarla uyumlu olduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 10

Öğrencilerin Mizahi Komik Kitapları Okuma Sıklıkları

			Mizahi Komik Kitaplar				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	258	149	76	42	525
		%	49.1	28.4	14.5	8.0	100.0
	Erkek	n	164	92	34	18	308
		%	53.2	29.9	11.0	5.8	100.0
	Toplam	n	422	241	110	60	833
		%	50.7	28.9	13.2	7.2	100.0
Sınıf	5	n	118	58	21	14	211
		%	55.9	27.5	10.0	6.6	100.0
	6	n	131	76	41	14	262
		%	50.0	29.0	15.6	5.3	100.0
	7	n	110	58	20	11	199
		%	55.3	29.1	10.1	5.5	100.0
	8	n	63	49	28	21	161
		%	39.1	30.4	17.4	13.0	100.0
	Toplam	n	422	241	110	60	833
		%	50,7	28,9	13,2	7,2	100.0

Tablo 10'da görüldüğü üzere mizah içerikli eserlerin tercih edilme oranları "Sık sık" seçeneğinde "Hemen hemen hiç" seçeneğine doğru azalmaktadır. Öğrencilerin yarıdan fazlası (%50,7) mizah konulu eserleri "Sık sık" okuduklarını belirtmektedir. Ayrıca mizah konulu eserleri "Bazen" okuyanların oranı %28.9, "Nadiren" okuyanların oranı ise %13.2'dir. Bu konuyu "Hemen hemen hiç" okumayan öğrencilerin oranı %7.2'dir. Mizah içerikli eserlerin tercih edilme oranı hem duygusal konulu eserlerden hem de kahramanlık ve tarih konulu eserlerden daha fazladır. Ulaşılan sonuçlar hem kız hem de erkek öğrenciler için mizahi içeriğin oldukça ilgi çekici olduğunu yansıtmaktadır. Her iki cinsiyette de mizah konulu eserlerin okunmasında en fazla tercih edilen seçenek "Sık sık"tır. Bu seçeneği erkek öğrencilerin yarıdan fazlası (%53.2), kız öğrencilerin ise neredeyse yarıya yakını (%49.1) tercih etmektedir. Hem kız hem de erkek öğrencilerin en az tercih ettiği seçenek ise "Hemen hemen hiç" seçeneğidir. Mizah içerikli eserleri hemen hemen hiç okumadığını belirten erkek öğrencilerin oranı %5.8; kız öğrencilerin oranının ise %8'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mizahi konulu yapıtları okuma oranlarının sınıf düzeyleri açısından en yüksek okunma sıklığının "Sık sık", en az okunma sıklığının ise "Hemen hemen hiç" olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar elde

edilen genel sonuçlarla uyumludur. Mizahi konulu eserleri en çok sık sık okuyan sınıf düzeyinin %55.9'la beşinci sınıflar, en az sık sık okuyan sınıf düzeyi ise %39.1'le sekizinci sınıflardır. Mizahi konulu eserleri yedinci sınıfların %55.3'ü ve altıncı sınıfların yarısı (%50) "Sık sık" okuduklarını ifade etmişlerdir. Mizahi konulu yapıtları "Hemen hemen hiç" okumadıklarını sekizinci sınıf öğrencilerinin %13'ü, beşinci sınıf öğrencilerinin %6.6'sı, yedinci sınıf öğrencilerinin %5.5'i ve altıncı sınıf öğrencilerinin %5.3'ü belirtmiştir. Mizahın ve gülme ihtiyacının hemen her yaş grubu için bir ihtiyaç olarak da algılanabileceği düşünüldüğünde sonuçların ortaokul öğrencileri için de bu genellemeye uygun çıktığını düşünmek mümkündür.

Tablo 11

Öğrencilerin Hayvanlar Âlemi Konularını Okuma Sıklıkları

			Hayvanlar Âlemi Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	108	137	147	129	521
		%	20.7	26.3	28.2	24.8	100.0
	Erkek	n	92	100	64	49	305
		%	30.2	32.8	21.0	16.1	100.0
	Toplam	n	200	237	211	178	826
		%	24.2	28.7	25.5	21.5	100.0
Sınıf	5	n	66	76	46	21	209
		%	31.6	36.4	22.0	10.0	100.0
	6	n	61	77	73	52	263
		%	23.2	29.3	27.8	19.8	100.0
	7	n	46	48	51	52	197
		%	23.4	24.4	25.9	26.4	100.0
	8	n	27	36	41	53	157
		%	17.2	22.9	26.1	33.8	100.0
	Toplam	n	200	237	211	178	826
		%	24.2	28.7	25.5	21.5	100.0

Tablo 11'de görüldüğü üzere hayvanlar âlemi konusunu içeren eserleri ortaokul öğrencilerinin okuma oranlarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür. Bu konuyu "Bazen" okuduklarını ifade eden öğrencilerin oranı %28.7'yle tercih edilen en yüksek orandır. En az tercih edilen seçenek ise %21.5 oranıyla "Hemen hemen hiç" olduğu görülmektedir. Hayvanlar âlemi içerikli eserleri "Sık sık" okuyan öğrencilerin oranı %24.2, "Nadiren" okuyan öğrencilerin oranıysa %25.5'tir. Bu içeriği erkek öğrencilerin "Bazen" okuduklarını %32.8'le; kız öğrencilerin "Nadiren" okuduklarını %28.2'yle tercih edilen en yüksek oranlarla işaretledikleri görülmektedir. Hayvanlar âlemi konusunu kız öğrencilerin %24.8'i, erkek öğrencilerin ise %16.1'i "Hemen hemen hiç" okumadıklarını belirtmişlerdir. Bu oran erkek öğrencilerin tercih ettiği en düşük orandır. Kız öğrencilerde ise en düşük orana sahip seçeneğin %20.7'yle "Sık sık" seçeneği olduğu tespit edilmiştir. Hayvanlar âlemi konusunu içeren eserleri sık sık okuduğunu belirten öğrencilerin oranı %30,2'dir. Sonuçlar en sık okunma oranları açısından değerlendirildiğinde içeriğin erkek öğrencilerce daha çok tercih edildiğini göstermektedir.

Bulgular öğrencilerin hayvanlar âlemi konulu eserleri okunma sıklığının sınıf düzeyi faktörü bakımından değerlendirildiğinde beşinci sınıf öğrencileri arasında bu konunun en çok okunma sıklığının %36.4'le "Bazen", en az okunma sıklığının ise %10'la "Hemen hemen hiç" olduğunu göstermiştir. Beşinci sınıf öğrencilerinin %31.6'sı "Sık sık", %22'si "Nadiren" hayvanlar âlemi konulu eserleri okuduklarını ifade etmişlerdir. Altıncı sınıf öğrencilerinin hayvanlar âlemi konulu yapıtların en çok okunma sıklığının beşinci sınıflar gibi "Bazen" (%29.3) olduğu tespit edilmiştir. Bu oranı %27.8'le "Nadiren", %23,2'yle "Sık sık" oranları izlemektedir. Altıncı sınıfların hayvanlar âlemi konusunu en az okuma sıklığı %19.8'le "Hemen hemen hiç"tir. Yedinci sınıf öğrencilerinin hayvanlar âlemi konusunu en fazla okuma sıklığı %26.4'le "Hemen hemen hiç"tir. Bu oranlar beşinci ve altıncı sınıfların en az tercih ettiği seçeneğin yedinci sınıf

öğrencilerinin en çok tercih ettiği seçenek olduğunu göstermektedir. Yedinci sınıf öğrencilerinin en az tercih ettiği seçeneğin %23.4 oranıyla "Sık sık" seçeneği olduğu tespit edilmiştir. Yedinci sınıf öğrencileri "Bazen" yanıtını %24.4, "Nadiren" yanıtını ise %25.9 oranında seçmiştir. Sekizinci sınıf öğrencilerinin yedinci sınıf öğrencileri gibi en çok "Hemen hemen hiç" yanıtını, en az ise "Sık sık" yanıtını tercih ettikleri görülmektedir. Sekizinci sınıf öğrencileri %33.8'le hayvanlar âlemi konusunu hemen hemen hiç okumadıklarını, %17.2'yle ise sık sık okuduklarını belirtmişlerdir. Bu oranlara genel olarak bakıldığında "Bazen" yanıtını veren öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça azaldığı, "Hemen hemen hiç" yanıtını veren öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça arttığı gözlenmektedir. Bu durum sınıf seviyesi ilerledikçe konuya duyulan ilginin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Ortaokul öğrencilerinin "Bazen" ve "Sık sık" seçeneğine verdikleri cevaplar incelendiğinde yarıya yakın bir oranla öğrencilerin bu içeriği okumayı tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 12

Öğrencilerin Bilim Kurgu Konularını Okuma Sıklıkları

			Bilim Kurgu Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	154	153	120	92	519
		%	29.7	29.5	23.1	17.7	100.0
	Erkek	n	135	77	49	46	307
		%	44.0	25.1	16.0	15.0	100.0
	Toplam	n	289	230	169	138	826
		%	35,0	27,8	20,5	16,7	100.0
Sınıf	5	n	57	64	48	38	207
		%	27.5	30.9	23.2	18.4	100.0
	6	n	105	69	51	34	259
		%	40.5	26.6	19.7	13.1	100.0
	7	n	65	68	36	31	200
		%	32.5	34.0	18.0	15.5	100.0
	8	n	62	29	34	35	160
		%	38.8	18.1	21.3	21.9	100.0
	Toplam	n	289	230	169	138	826
		%	35,0	27,8	20,5	16,7	100.0

Tablo 12'de görülebileceği gibi gelecek hayalleri olarak da nitelendirilebilecek olan bilim kurgu eserlerinin ortaokul öğrencileri tarafından tercih edilme oranları "Sık sık" seçeneğinden "Hemen hemen hiç" seçeneğine doğru azalış göstermektedir. Öğrencilerin %35'i bilim kurgu eserlerini "Sık sık" okuduklarını ifade etmektedir. Bu oranı %27.8'le "Bazen", %20.5'le "Nadiren" seçenekleri izlemektedir. Konuyu "Hemen hemen hiç" okumadığını ifade edenlerin oranı %16,7'dir. Sonuçlar "sık sık" ve "bazen" seçeneklerinin seçilme oranları üzerinden genel olarak değerlendirildiğinde yarıdan fazla bir oranla bu metinleri okumayı tercih ettiğini göstermektedir. Bu değerlendirmeyi cinsiyet değişkenine göre de yapmak mümkündür. Hem kız hem de erkek öğrencilerin tercih oranları "Sık sık"tan "Hemen hemen hiç"e doğru azalış göstermektedir. Belirgin farklılık bu içeriği "Sık sık" tercihte görülmektedir. Bilim kurgu konulu eserler erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha sık okumayı tercih etmektedir. Bu oran erkek öğrencilerde %44, kız öğrencilerde %29.7'dir. Bilim kurgu konulu eserleri kız öğrencilerin %29.5'i "Bazen", %23.1'i "Nadiren"; erkek öğrencilerin ise %25.1'i "Bazen", %16'sı "Nadiren" okuduklarını ifade etmişlerdir. Sonuçlar bu konunun okunma tercihinde erkek öğrencilerin ilgisinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bilim kurgu yapıtlarının okunma sıklığı sınıf seviyesine göre değerlendirildiğinde en yüksek oranın %40.5'le altıncı sınıflar tarafından verilen "Sık sık" cevabına ait olduğu görülmektedir. Bu tercihi beşinci sınıfların %27.5'inin, yedinci sınıfların %32.5'inin ve sekizinci sınıfların %38.8'inin oranları izlemektedir. Sekizinci sınıfların verdiği yanıt, sekizinci sınıfların verdiği cevapların en yüksek oranına sahiptir. Beşinci (%30.9) ve yedinci sınıfların (%34) ise en fazla verdikleri yanıtların "Bazen" olduğu söylenebilmektedir. Bu yanıtı altıncı sınıfların %26.6'sının ve sekizinci sınıfların %18.1'inin

tercih ettikleri de görülmektedir. "Bazen" yanıtı sekizinci sınıf öğrencileri tarafından verilen en az yanıttır. Tablo incelendiğinde "Nadiren" seçeneğini en çok işaretleyen sınıf düzeyinin beşinci sınıflar (%23.2), en az işaretleyen sınıf düzeyinin yedinci sınıflar (%18) olduğu anlaşılmaktadır. Bilim kurgu konusunu içeren eserleri "Hemen hemen hiç" okunmadıklarını beşinci sınıfların %18.4'ü, altıncı sınıfların %13.1'i, yedinci sınıfların %15.5'i ve sekizinci sınıfların %21.9'u ifade etmişlerdir. Bu yanıt beşinci, altıncı ve yedinci sınıfların en az verdikleri yanıttır. Sonuçlar "Sık sık" okuma tercihi üzerinden değerlendirildiğinde sınıf seviyesi ilerledikçe konuya duyulan ilginin de azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13

Öğrencilerin Aile ve Ev Hayatı Konularını Okuma Sıklıkları

			Aile ve Ev Hayatı Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	130	164	127	98	519
		%	25.0	31.6	24.5	18.9	100.0
	Erkek	n	57	74	80	101	312
		%	18.3	23.7	25.6	32.4	100.0
	Toplam	n	187	238	207	199	831
		%	22.5	28.6	24.9	23.9	100.0
Sınıf	5	n	59	63	50	36	208
		%	28.4	30.3	24.0	17.3	100.0
	6	n	63	81	62	55	261
		%	24.1	31.0	23.8	21.1	100.0
	7	n	41	53	53	54	201
		%	20.4	26.4	26.4	26.9	100.0
	8	n	24	41	42	54	161
		%	14.9	25.5	26.1	33.5	100.0
	Toplam	n	187	238	207	199	831
		%	22.5	28.6	24.9	23.9	100.0

Tablo 13 incelendiğinde aile ev hayatı konulu okuma tercihleri dağılım oranlarının birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Aile ve ev hayatı konulu eserleri "Bazen" okuduklarını belirten öğrencilerin oranı %28.6 ile tercih edilen en yüksek orandır. Aile ve ev hayatı konulu eserleri "Sık sık" okuyan öğrencilerin oranı %22.5 ile tercih edilen en düşük değerdir. Aile ve ev hayatı konusunu içeren eserlerin "Nadiren" (%24.9) ve "Hemen hemen hiç" okumam (%23.9) oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Oranların birbirine yakın olması aile ve ev hayatı konusunu tercih etmenin ortaokul öğrencileri arasında dengeli bir dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Elde edilen sonuçlar kız öğrencilerin bu içeriği tercih oranlarının erkek öğrencilere oranla kısmen daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aile ve ev hayatı konulu eserleri kız öğrenciler %31.6 ile "Bazen", %25 "Sık sık" okuduklarını belirtmektedir. Her iki değer de erkek öğrencilerin tercih oranlarından daha yüksektir. Ayrıca erkek öğrenciler %32.4 bu çeriği "Hemen hemen hiç" okumadığını belirtirken oran kız öğrencilerde %18.9'dur. Bu durum kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla bu konuyu okumayı daha çok tercih ettiği şeklinde yorumlanabilir.

Aile ve ev hayatı konulu eserlerin okunma sıklığı sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde okunma sıklığının gittikçe azaldığını söylemek mümkündür. Aile ve ev hayatı konulu eserlerin sınıf düzeylerine göre "Sık sık" okunma oranları beşinci sınıflarda %28.4'ü, altıncı sınıflarda %24.1, yedinci sınıflarda %20.4 ve sekizinci sınıflarda %149'dur. Bu içeriğin "Hemen hemen hiç" okunmaması sınıf seviyelerine göre değerlendirildiğinde beşinci sınıfların %17.3, altıncı sınıfların %21.1, yedinci sınıfların %26.9 ve sekizinci sınıfların %33.5 oranlarıyla karşılaşılmaktadır. Sonuçlar içeriğe duyulan ilginin sınıf düzeyi arttıkça azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 14

Öğrencilerin Gezi Konusunu Okuma Sıklıkları

			Gezi Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	173	137	113	89	512
		%	33.8	26.8	22.1	17.4	100.0
	Erkek	n	93	83	63	68	307
		%	30.3	27.0	20.5	22.1	100.0
	Toplam	n	266	220	176	157	819
		%	32.5	26.9	21.5	19.2	100.0
Sınıf	5	n	82	69	36	18	205
		%	40.0	33.7	17.6	8.8	100.0
	6	n	100	73	56	34	263
		%	38.0	27.8	21.3	12.9	100.0
	7	n	53	39	49	56	197
		%	26.9	19.8	24.9	28.4	100.0
	8	n	31	39	35	49	154
		%	20.1	25.3	22.7	31.8	100.0
	Toplam	n	266	220	176	157	819
		%	32.5	26.9	21.5	19.2	100.0

Mekân ve mekâna dair anlatılanlar edebiyat estetiğinin bir diğer unsurudur. Tablo 14 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin gezi konulu eserleri okuma oranlarının "Hemen hemen hiç" seçeneğinden "Sık sık" seçeneğine doğru arttığı anlaşılmaktadır. Bu durum araştırma örneklemindeki yaş grubunun gezi içeriğine karşı olumlu yönde bir ilgi gösterdikleri şeklinde yorumlanabilir. Gezi konulu eserleri öğrencilerin %32.5'i sık sık, %26.9'u bazen, %21.5'i "Nadiren" okuduklarını belirtmişlerdir. Bu içeriği "Hemen hemen hiç" okumadıklarını belirten öğrencilerin oranı %19.2 ile tercih edilen en düşük orandır. İçinde yaşadıkları dünyaya olan ilgi ve merakları yaşla artan çocukların bu ilgilerini doğal karşılamak gerekir. Analizler gezi konulu eserlerin okunma oranının kız öğrencilerce %33.8; erkek öğrencilerce %30.3 "Sık sık" okunduğunu göstermiştir. Gezi konulu eserleri erkek öğrencilerin %27'si, kız öğrencilerin %26.8'i "Bazen" okuduklarını belirtmişlerdir. Bu oranlara bakıldığında erkek öğrencilerle kız öğrencilerin gezi konulu eserleri "bazen" okuma oranlarının birbirine yakın olduğunu söylemek mümkündür. Gezi konulu eserleri kız öğrencilerin %22.1'i "Nadiren" okuduklarını, erkek öğrencilerin ise aynı oranla (%22.1) "Hemen hemen" hiç okumadıklarını dile getirmişlerdir. Oranlar kısmen kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla bu konuyu ilgi duydukları şeklinde değerlendirilebilir.

Sonuçlar gezi konulu eserlerin "Sık sık" okunma sıklığının en yüksek beşinci sınıflarda (%40), en az ise sekizinci sınıflarda (%20.1) olduğuna işaret etmektedir. Geriye kalan sınıf düzeylerinde "Sık sık" seçeneğini tercih etme oranı altıncı sınıflarda %38, yedinci sınıflarda %26.9'dur. Bu seçeneğin tercih oranı sınıf ilerledikçe azalmaktadır. Gezi konulu yapıtların "Bazen" okunma oranları sınıf seviyesine göre değerlendirildiğinde beşinci sınıfların %33.7'si, altıncı sınıfların %27.8'i, yedinci sınıfların %19.8'i ve sekizinci sınıfların %253'ü bu seçeneği işaretlemiştir.

Tablo 15'te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin macera konulu eserleri okuma oranları içerik tercihi açısından en belirgin farklardan birini ortaya çıkarmıştır. Bu konu öğrenciler tarafından en çok tercih edilen konulardan biridir. Bu konuyu "Sık sık okuyan" öğrencilerin oranı %79.3, "Hemen hemen hiç" okumayan öğrencilerin oranı %4'tür. Bu seçeneğe en yakın seçenek %4.1 oranla "Nadiren" seçeneğidir. Macera konulu eserleri "Bazen" okuduğunu belirten öğrencilerin oranı %12.5'tir. Macera konulu eserleri hem kız hem erkek öğrenciler tarafından yüksek oranda tercih edilmiştir. İki cinsiyette de bu konunun en yüksek tercih edilme oranının "Sık sık" olduğu belirlenmiştir. Macera konulu eserleri "Sık sık" okuduğunu belirten kız öğrencilerin oranının %81.9, erkek öğrencilerin %75.1 olduğu görülmektedir. İçeriğin genel anlamda yüksek tercih edilme sıklığı düşünüldüğünde macera konulu eserleri kız öğrencilerin erkek öğrencilerden kısmen daha fazla okumaktan hoşlandıkları sonucuna varılmıştır.

Tablo 15

Öğrencilerin Macera Konularını Okuma Sıklıkları

			Macera Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	421	61	21	11	514
		%	81.9	11.9	4.1	2.1	100.0
	Erkek	n	232	42	13	22	309
		%	75.1	13.6	4.2	7.1	100.0
	Toplam	n	653	103	34	33	823
		%	79.3	12.5	4.1	4.0	100.0
Sınıf	5	n	170	23	8	7	208
		%	81.7	11.1	3.8	3.4	100.0
	6	n	212	26	12	9	259
		%	81.9	10.0	4.6	3.5	100.0
	7	n	148	33	9	7	197
		%	75.1	16.8	4.6	3.6	100.0
	8	n	123	21	5	10	159
		%	77.4	13.2	3.1	6.3	100.0
	Toplam	n	653	103	34	33	823
		%	79.3	12.5	4.1	4.0	100.0

Analizler sonucunda bütün sınıf düzeylerinde macera konulu eserlerin "Sık sık" okunma değerinin oldukça yüksek olduğu ancak beşinci (%81.7) ve altıncı (%81.9) sınıflara oranla yedinci (%75.1) ve sekizinci sınıflarda (%77.4) sık okunma oranının kısmen düşüş gösterdiği anlaşılmıştır. Macera konulu eserlerin en az okunma sıklığı sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterse de iki seçenek arasında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu iki seçeneğin "Nadiren" ve "Hemen hemen hiç" olduğu belirlenmiştir. Nadiren seçeneğini en çok altıncı (%4.6) ve yedinci sınıf öğrencilerinin (%4.6); en az ise sekizinci sınıf öğrencilerinin (%3.1) işaretlediği görülmektedir. Beşinci sınıflar ise %3.8'lik bir oranla macera konulu yapıtları nadiren okuduklarını belirtmişlerdir. Macera konulu eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıklarını en çok sekizinci sınıfların (%6.3) en az ise beşinci sınıfların (%3.4) seçtiği görülmektedir. Sonuçlar hem cinsiyet hem de sınıf düzeyi açısından hareket ve merak duygularını barındıran macera içeriğinin ortaokul öğrencilerince yüksek oranda tercih edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 16

Öğrencilerin Sağlık Konularını Okuma Sıklıkları

			Sağlık Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	50	112	147	193	502
		%	10.0	22.3	29.3	38.4	100.0
	Erkek	n	39	75	84	107	305
		%	12.8	24.6	27.5	35.1	100.0
	Toplam	n	89	187	231	300	807
		%	11.0	23.2	28.6	37.2	100.0

Tablo 16'nın devamı…

			Sağlık Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Sınıf	5	n	29	56	58	58	201
		%	14.4	27.9	28.9	28.9	100.0
	6	n	27	61	80	87	255
		%	10.6	23.9	31.4	34.1	100.0
	7	n	22	43	47	85	197
		%	11.2	21.8	23.9	43.1	100.0
	8	n	11	27	46	70	154
		%	7.1	17.5	29.9	45.5	100.0
	Toplam	n	89	187	231	300	807
		%	11.0	23.2	28.9	37.2	100.0

Sonuçlar ortaokul öğrencilerinin okuma tercihlerinde sağlık konusunun çok tercih edilmediği şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun en büyük kanıtı öğrencilerin sağlık içerikli konuları "Sık sık" okuma oranlarının %11 ve "Hemen hemen hiç" okunmama oranlarının %37.2 olmasıdır. İçerik olarak sağlık konusunu merkeze alan eserlerin tercih oranı "Hemen hemen hiç" okumuyorum seçeneğinden "Sık sık" okuyorum seçeneğine doğru bir azalış göstermektedir. Sağlık konulu eserleri öğrencilerin %28.6'sı "Nadiren", %23.2'si "Bazen" okuduklarını ifade etmişlerdir. Sonuçlar kız ve erkek öğrenciler açısından da genel sonuçlara benzer değerlere sahiptir. Bu içeriği "Hemen hemen hiç" okumadığını belirten kız öğrencilerin oranı %38.4, erkek öğrencilerin oranı ise %35.1'dir. Sağlık konulu eserleri erkek öğrencilerin %24.6'sı, kız öğrencilerin %22.3'ü "Bazen" ve kız öğrencilerin %29.3'ü, erkek öğrencilerin ise %27.5'i "Nadiren" okumaktadır. Sağlık konularını "Sık sık" okuduğunu belirten erkek öğrencilerin oranı %12.8 ve kız öğrencilerin oranı %10'la düşük tercih oranlarına sahiptir

Sonuçlar sınıf düzeyine göre sağlık konusunun okunma sıklığının "Nadiren" ve "Hemen hemen hiç" seçeneklerinde yoğunlaştığını göstermektedir. En fazla tercih edilen seçenek %45.5'le sekizinci sınıflara ait "Hemen hemen hiç" tercihidir. Bu seçenek diğer sınıf düzeylerinde yedinci sınıflarda %43.1, altıncı sınıflarda %34.1 ve beşinci sınıflarda %28.9 oranında seçilmiştir. "Hemen hemen hiç" seçeneğinin tercih edilme oranın sınıf düzeyinin ilerlemesiyle artmaktadır. Sağlık konulu eserlerin "Nadiren" okunma sıklığı beşinci sınıflarda %28.9, altıncı sınıflarda %31.4, yedinci sınıflarda %23.9, sekizinci sınıflarda %29.9'dur. Beşinci sınıf öğrencilerinin "Nadiren" ve "Hemen hemen hiç" seçeneklerini tercih etme oranının aynı olduğu (%28.9) belirlenmiştir. Genel olarak oranlar değerlendirildiğinde bütün sınıf düzeylerinin en az tercih ettikleri seçeneğin "Sık sık" olduğu görülmektedir. "Sık sık" seçeneğini en çok tercih eden sınıf düzeyinin %14.4'le beşinci sınıflar, en az ise %7.1'le sekizinci sınıflardır.

Tablo 17

Öğrencilerin Dinî Konuları Okuma Sıklıkları

			Dinî Konular				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	20	48	97	340	505
		%	4.0	9.5	19.2	67.3	100.0
	Erkek	n	32	40	50	179	301
		%	10.6	13.3	16.6	59.5	100.0
	Toplam	n	52	88	147	519	806
		%	6.5	10.9	18.2	64.4	100.0

Tablo 17'nin devamı…

			Dinî Konular				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	**Toplam**
Sınıf	5	n	20	29	49	104	202
		%	9.9	14.4	24.3	51.5	100.0
	6	n	9	31	51	165	256
		%	3.5	12.1	19.9	64.5	100.0
	7	n	14	17	27	136	194
		%	7.2	8.8	13.9	70.1	100.0
	8	n	9	11	20	114	154
		%	5.8	7.1	13.0	74.0	100.0
	Toplam	n	52	88	147	519	806
		%	6.5	10.9	18.2	64.4	100.0

Ortaokul öğrencilerinin içerik tercihinde en az tercih edilen başlıklardan biri dinî konulu eserlerdir. Araştırma örnekleminde bulunan öğrencilerin %64.4'ü bu içerikteki eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıklarını belirtmektedir. Bu oranın seçenekler içindeki en yüksek orandır. Dinî konuların "Sık sık" okunma oranı sadece %6.5'tir. Dinî konulu eserlerin %18.2'yle "Nadiren", %10.9'la "Bazen" okunduğu anlaşılmaktadır. Bu oranlar öğrencilerin üçte ikisinin bu içeriği hiç tercih etmediğinin ispatı niteliğindedir. Veriler cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde dinî konulu eserlerin hem kız hem de erkek öğrencilerin tercih etme oranları "Hemen hemen hiç" okumuyorum seçeneğinden "Sık sık" okuyorum seçeneğine doğru azalmaktadır. Öğrencilerin dinî konulu eserleri genellikle "Hemen hemen hiç" okumadıklarını ya da "Nadiren" okuduklarını ifade etmişlerdir. Sınırlı da olsa bu konuları okumayı tercih etmede erkek öğrencilerin oranları kız öğrencilerden kısmen daha yüksektir. Dinî konuları "Bazen" okuduğunu belirten erkek öğrencilerin oranı %13.3, kız öğrencilerin oranı %9.5'tir. Bu içeriği "Sık sık" okuduklarını ifade eden öğrencilerin oranları göz önünde bulundurulduğunda erkek öğrencilerin (%10.6) kız öğrencilerden (%4) daha fazla oldukları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular ortaokul öğrencilerinin dinî konuları tercih etme oranlarının sınıf düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir. Ancak en yüksek tercih oranı genel sonuçlara uygun olarak olumsuz bir nitelik göstermektedir. Bütün sınıf düzeylerinin en çok tercih ettikleri seçenek "Hemen hemen hiç"tir. Bu seçeneği en çok sekizinci sınıfların (%74) en az ise beşinci sınıfların (%51.5) tercih ettiğini söylemek mümkündür. Diğer sınıf düzeyleri olan altıncı sınıfların %64.5'i, yedinci sınıfların %70.1'i dinî konuları "Hemen hemen hiç" okumadıklarını ifade etmişlerdir. Bu oranlardan yola çıkarak sınıf düzeyi ilerledikçe bu içeriğin tercih edilme seviyesinin daha da azaldığını görmek mümkündür. Benzer sonuç "Bazen" ve "Nadiren" seçeneklerinde de tespit edilmiştir. Beşinci sınıfların %14.4'ü bazen, %24.3'ü nadiren; altıncı sınıf öğrencilerinin %12.1'i "Bazen" %19.9'u "Nadiren"; yedinci sınıf öğrencilerinin %8.8'i "Bazen", %13.9'u "Nadiren"; sekizinci sınıf öğrencilerinin %7.1'i "Bazen", %13'ü "Nadiren" seçeneğini tercih etmişlerdir. Dinî konuların en az okunma sıklığının tüm sınıf düzeylerinde "Sık sık" olduğu görülmüştür. "Sık sık" seçeneğini beşinci sınıf öğrencilerinin %9.9'u, altıncı sınıf öğrencilerinin %3.5'i, yedinci sınıf öğrencilerinin %7.2'si ve sekizinci sınıf öğrencilerinin %5.8'i işaretlemiştir.

Tablo 18 incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin okumayı tercih ettikleri içerik başlıkları içinde kendilerini eğlendiren konuların da önemli bir yet tuttuğunu söylemek mümkün olacaktır. "Eğlence" konusunu içeren eserleri öğrencilerin okuma oranının "Sık sık" okuyorum seçeneğinden "Hemen hemen hiç" okumuyorum seçeneğine doğru azaldığı görülmektedir. Eğlence konusunu içeren eserleri "Sık sık" okuduklarını ifade eden öğrencilerin oranı %73.3 ile tercih edilen en yüksek orandır. Bu oranı %18.1'le "Bazen" ve %5.5'le "Nadiren" seçenekleri izlemektedir. Öğrenciler %3.1 oranla "Hemen hemen hiç" eğlence konusunu içeren eserleri okumadıklarını belirtmişlerdir. Sonuçlar cinsiyet değişkeni açısından da benzer bir dağılıma sahiptir. Kız öğrencilerin %75 oranında, erkek öğrencilerin ise %70.6 oranında "Sık sık" okudukları söylenebilmektedir. Oranın kız öğrenciler lehine kısmen daha yüksek olduğu söylenebilir. Benzer durum sınıf düzeyi farklılığında tespit edilmiştir. Tüm sınıf düzeylerinde en çok tercih edilen seçenek "Sık sık"tır. Bu seçeneği en çok beşinci sınıf öğrencileri (%76.4) tercih etmiştir. Bu sınıf seviyesini oransal olarak %75.1'le yedinci sınıflar, %74.1'le altıncı sınıflar, %65.8'le sekizinci sınıflar izlemektedir. Eğlence konulu eserlerin en az okunma sıklığı bütün sınıflarda "Hemen hemen hiç" seçeneğindedir.

Tablo 18

Öğrencilerin Eğlence Konularını Okuma Sıklıkları

			Eğlence Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	380	86	29	12	507
		%	75.0	17.0	5.7	2.4	100.0
	Erkek	n	216	61	16	13	306
		%	70.6	19.9	5.2	4.2	100.0
Toplam		n	596	147	45	25	813
		%	73.3	18.1	5.5	3.1	100.0
Sınıf	5	n	155	36	7	5	203
		%	76.4	17.7	3.4	2.5	100.0
	6	n	189	46	16	4	255
		%	74.1	18.0	6.3	1.6	100.0
	7	n	148	33	10	6	197
		%	75.1	16.8	5.1	3.0	100.0
	8	n	104	32	12	10	158
		%	65.8	20.3	7.6	6.3	100.0
Toplam		n	596	147	45	25	813
		%	73.3	18.1	5.5	3.1	100.0

Öğrencilerin kısmen okumaktan hoşlandıklarının söylenebileceği bir başka içerik başlığı spor konulu eserlerdir. Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin beşte ikisinin (%42.6) bu içerikteki eserleri "Sık sık" okuduklarını belirttikleri anlaşılmaktadır. Sonuçlar "Sık sık" okurum seçeneğinden "Hemen hemen hiç" okumam seçeneğine doğru bir azalma göstermektedir. Spor konulu eserlerin öğrenciler tarafından "Bazen" tercih edilme oranlarının %23.3 ve "Nadiren" tercih edilme oranlarının ise %20.3 olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %13,7'si spor konulu eserleri "Hemen hemen hiç" okumadıklarını ifade etmişlerdir. Sonuçlar cinsiyet değişkeni açısından erkek öğrenciler lehine bir farklılık sunmaktadır. Spor konulu eserler cinsiyet değişkenine göre kız ve erkek öğrencilerde en yüksek oranlara "Sık sık" seçeneğinde sahiptir. Ancak erkek öğrencilerin (%61) spor konulu eserleri sık sık okuma oranları kız öğrencilerin (%31.7) hemen hemen iki katı kadardır. Spor konulu eserleri kız öğrencilerin %27'si, erkek öğrencilerin ise %17'si "Bazen" okuduklarını belirtmişlerdir. Spor konularını "Nadiren" okuduğunu belirten kız öğrencilerin oranının %23.5; erkek öğrencilerin oranının ise %15.1 olduğu görülmektedir. Her iki cinsiyette de en az tercih edilen seçenek "Hemen hemen hiç"tir.

Tablo 19

Öğrencilerin Spor Konularını Okuma Sıklıkları

			Spor Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	162	138	120	91	511
		%	31.7	27.0	23.5	17.8	100.0
	Erkek	n	186	52	46	21	305
		%	61.0	17.0	15.1	6.9	100.0
	Toplam	n	348	190	166	112	816
		%	42.6	23.3	20.3	13.7	100.0

Tablo 19'un devamı…

			Spor Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	**Toplam**
Sınıf	5	n	89	59	35	21	204
		%	43.6	28.9	17.2	10.3	100.0
	6	n	117	64	45	30	256
		%	45.7	25.0	17.6	11.7	100.0
	7	n	82	41	44	31	198
		%	41.4	20.7	22.2	15.7	100.0
	8	n	60	26	42	30	158
		%	38.0	16.5	26.6	19.0	100.0
	Toplam	n	348	190	166	112	816
		%	42.6	23.3	20.3	13.7	100.0

Bulgular genel sonuçlara uygun olarak spor konulu eserlerin sınıf düzeyi değişkenine göre bütün sınıf düzeylerinde en fazla okunma sıklığının "Sık sık" seçeneğinde olduğunu yansıtmaktadır. Spor konulu eserlerin en çok "Sık sık" okunduğu sınıf düzeyinin %45.7'yle altıncı sınıflar, en az ise %38'le sekizinci sınıflar olduğu tespit edilmiştir. Diğer sınıf düzeylerinin spor konulu eserleri sık sık okuma oranları beşinci sınıflarda %43.6, yedinci sınıflarda %41.4'tür. Spor içerikli eserleri beşinci sınıfların %10.3'ü, altıncı sınıfların %11.7'si, yedinci sınıfların %15.7'si ve sekizinci sınıfların %19'u "Hemen hemen hiç" okumadıklarını belirtmişlerdir. Bu yanıtın verilme oranı sınıf düzeyinin ilerlemesiyle artmıştır. "Bazen" ve "Nadiren" seçeneklerinde ise oranlar "Bazen" seçeneğinde sınıf düzeyi arttıkça azalmakta, "Nadiren" seçeneğinde artmaktadır.

Tablo 20'de görüldüğü üzere arkadaşlık konulu metinlerin tercih edilme oranlarında da belirli bir düzeye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Öğrencilerin hemen hemen yarıya yakını (%49.3) arkadaşlık konulu eserleri "Sık sık" okuduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %25.7'si "Bazen", %14.7'si ise "Nadiren" arkadaşlık konulu eserleri okuduklarını ifade etmişlerdir. Arkadaşlık konulu eserleri öğrencilerin %10.2'si "Hemen hemen hiç" okumadıklarını söylemişlerdir. Sonuçlar öğrencilerin arkadaşlık konularını içeren eserler okunma oranının "Hemen hemen hiç" seçeneğine doğru azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyet değişkeni açısından bu içeriğin özellikle "Sık sık" okunma oranında belirgin bir farklılık görülmektedir. Bu içeriğe sahip eserleri "Sık sık" okuduğunu belirten kız öğrencilerin (%55), erkek öğrencilerden (%39.99 daha çok oldukları anlaşılmaktadır. Erkek öğrencilerin %27'si, kız öğrencilerin %25'i arkadaşlık konulu eserleri "Bazen"; erkek öğrencilerin %18'i, kız öğrencilerin %12.8'i "Nadiren" okumaktadır. Her iki cinsiyetinde en az tercih ettiği seçenek "Hemen hemen hiç"tir.

Tablo 20

Öğrencilerin Arkadaşlık Konularını Okuma Sıklıkları

			Arkadaşlık Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Cinsiyet	Kız	n	288	131	67	38	524
		%	55.0	25.0	12.8	7.3	100.0
	Erkek	n	124	84	56	47	311
		%	39.9	27.0	18.0	15.1	100.0
	Toplam	n	412	215	123	85	835
		%	49.3	25.7	14.7	10.2	100.0

Tablo 20'nin devamı…

			Arkadaşlık Konuları				
			Sık Sık	Bazen	Nadiren	Hemen Hemen Hiç	Toplam
Sınıf	5	n	119	54	24	14	211
		%	56.4	25.6	11.4	6.6	100.0
	6	n	133	66	41	23	263
		%	50.6	25.1	15.6	8.7	100.0
	7	n	96	49	31	24	200
		%	48.0	24.5	15.5	12.0	100.0
	8	n	64	46	27	24	161
		%	39.8	28.6	16.8	14.9	100.0
	Toplam	n	412	215	123	85	835
		%	49.3	25.7	14.7	10.2	100.0

Tablo 20'ye göre arkadaşlık konusunu içeren eserlerin okunma sıklığı sınıf düzeyine göre değerlendirildiğinde tüm sınıf düzeylerinde en fazla işaretlenen seçeneğin "Sık sık" olduğu görülmektedir. Bu seçenek en çok beşinci sınıflar (%56.4), en az ise sekizinci sınıflar (%39.8) tarafından seçilmiştir. "Sık sık" seçeneği altıncı sınıflarda %50.6, yedinci sınıflarda %48 oranında işaretlemiştir. Arkadaşlık konusunu içeren metinlerin "Bazen" okunma oranları sınıf düzeyine göre beşinci sınıf öğrencileri arasında %25.6, altıncı sınıf öğrencileri arasında %25.1, yedinci sınıf öğrencileri arasında %24.5 ve sekizinci sınıf öğrencileri arasında %28.6'dır. Arkadaşlık konulu eserlerin en az okunma sıklığı bütün sınıf düzeylerinde aynı seçenektedir. Bu konunun en az okunma sıklığının "Hemen hemen hiç" olduğunu görmek mümkündür. Okunma tercihi olarak genel olarak arkadaşlık konusunun öğrenciler arasında tercih edilen bir başlık olduğunu ancak sınıf düzeyi ilerledikçe bu oranın düştüğünü söylemek mümkündür.

Sonuç ve Tartışma

Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile ilgi duydukları metin içeriklerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada öncelikle öğrencilerin okuma alışkanlıklarına ilişkin tespitlerde bulunulmuştur. Elde edilen sonuçlar öğrencilerin boş zamanlarında en çok %18.5 oranla oyun oynamaktan ve en azsa sinemaya gitmekten (%1.9) hoşlandıklarını göstermektedir. Öğrencilerin sadece %10.3'ü boş vakitlerinde kitap okuma tercihlerini öne çıkarmıştır. Literatürde daha önce yapılan araştırmalarda da televizyon izleme (Acıyan, 2008; Yılmaz, 1990), bilgisayar/internet kullanımı (Deniz, 2015; Kara, 2019; Özkaya ve Çetin, 2014; Sevmez, 2009), sosyal medya kullanımı (Acheaw ve Larson, 2014; Ali vd., 2023) gibi etkinliklerin öne çıktığı araştırmalar görmek mümkündür. Elbette kitap okumayı önceleyen (Bekar, 2005; Gönen vd., 2004; Güngör, 2009; Keleş, 2006; Şahin, 2012) araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Okuma alışkanlığının bireysel ve çevre faktörlerinden yoğun olarak etkilendiği düşünüldüğünde yaş gruplarına ve bulunulan sosyal çevreye göre dönem dönem kitap okumaktan uzaklaşıldığını söylemek mümkündür.

Öğrencilerin boş zamanlarında kitap okumaya ayırdıkları süre istenen seviyede olmasa da kitap okumayı sevme sorusuna verdikleri yanıtların sonuçları yoğunluğun "Biraz severim." seçeneğinde olduğunu, bunu "Çok severim." cevabının takip ettiği sonucuna varılmıştır. Yani her iki seçenek birlikte birlikte değerlendirildiğinde öğrencilerin tamamına yakını kitap okumayı bir ölçüde sevdiklerini belirtmişlerdir. Benzer araştırmalarda öğrencilerin kitap okumayı sevdiklerini belirten (Acıyan, 2008; Can vd., 2010; Devrimci Künyeli, 1993; Gönen vd., 2004; Maribbay, 2022; Yalman vd., 2013) sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Benzer ve farklı yaş gruplarında yapılan bu araştırmalarda da okumaya yönelik genel bir sevgisizlikle karşılaşılmaması eğitim amaçlarına kısmen ulaşıldığı ama bunun alışkanlık düzeyine dönüştürülmekte zorlanıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Okuma alışkanlığının bir göstergesi olarak öğrencilere bir yılda ortalama olarak okudukları kitap sayısı sorulmuştur. Sonuçlar bir yılda ortalama olarak okunan kitap sayısının en çok "21-50 aralığında" olduğunu göstermektedir. En az tercih edilen seçenek "Kitap okumam."dır. Farklı tarihlerde yapılan araştırmalarda daha düşük ortalamalarla karşılaşıldığı gibi (Acıyan, 2008; Akbulut Güneş, 2013; Akca, 2008; Arıcı, 2005; Atteyeh, 2022; Bekar, 2005; Gönen vd., 2004; Taşkesenlioğlu, 2013; Yalınkılıç ve Ülper, 2011) benzer sonuçlara da (Balcı vd., 2012) rastlamak mümkündür. Bu araştırmanın örneklem grubundaki öğrencilerin çok okuyan birey sınıflamasına yakın olduğu söylenebilir (A.L.A., 1978'den akt. Yılmaz, 2000). Bir yılda okunan kitap sayısı alışkanlığının niceliğinin belirlenmesi

açısından elbette önemlidir. Ancak niceliğin okunan eserin sayfa sayısı, eğitim ve iş sebebiyle yapılan okumalar gibi faktörlerden de etkilenebileceği düşünüldüğünde sonuçların niteliksel verilerle de desteklenmesi önem arz eder.

Okumaya karşı oluşan ilginin bir yönünü de okunan materyale karşı geliştirilen ilgi oluşturur. Bu anlamda ilgi okumaya olan merakı arttıracak, kitaba yönelme beraberinde alışkanlığın gelişimine de zemin hazırlayacaktır. Öğrencilere yöneltilen bir kitabı seçmelerinde etkili olan faktörler sorusuna öncelikle "Kitabın türü" cevabının verildiği, en az etkili olan unsur olarak da "Kitabın satış oranının yüksek olması" seçeneğinin işaretlendiği tespit edilmiştir. Benzer araştırmalarda özellikle "kitap konu"sunun öne çıkmış olması (Çiçek Çetinkaya, 2004; Geçgel ve Burgul, 2009; Konan ve Oğuz, 2013; Tavşanlı ve Kaldırım, 2017) aslında biraz şaşırtıcıdır. Çünkü konu ancak bir eser okunduktan sonra ilgi çekici ya da sıkıcı olarak yorumlanacak bir durumdur. Bu tercihin seçimde daha çok tavsiye, kitap hakkında konuşma, reklam gibi unsurlarla yönlendirmenin etkisi olduğunu düşündürmektedir. Bu durum araştırma örneklemindeki öğrencilerin "tür" kavramanı "içerik"le birlikte değerlendirmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Kitap seçiminde etkili olan unsurlara verilen "tür" cevabının ayrıntısı öğrencilere yöneltilen okumaktan hoşlandıkları kitap türleri sorusuyla anlam kazanmıştır. Elde edilen sonuçlar öğrencilerin en çok hoşlandıkları türün "roman-hikâye", en az hoşlandıkları türün ise "sosyal bilimlerle ilgili araştırma kitapları" olduğuna işaret etmektedir. Roman-hikâye türünün en çok okunan kitap türü olduğuna dair benzer araştırma sonuçları bulunmaktadır (Acıyan, 2008; Akca, 2008; Battalbaş, 2013; Balcı, 2009b; Bostancı, 2019; Deniz, 2015; Geçgel ve Burgul, 2009; Gönen vd., 2004; Güngör, 2009; Hanedar, 2011; İşcan vd., 2013; Kara, 2019; Keleş, 2006; Özkaya ve Çetin, 2014; Öztürk ve Can, 2013; Sünbül vd., 2010a; Şahin, 2012; Şahiner, 2005; Taşkesenlioğlu, 2013; Tavşanlı ve Kaldırım, 2017; Temizyürek vd., 2013; Yalınkılıç ve Ülper, 2011; Yıldız vd., 2015; Yılmaz, 1990). En çok tercih edilen türün daha küçük yaş gruplarında çizgi romana (Bayram, 1990) da dönüşebilmektedir. Sonuçlar ortaokul öğrencilerinin çocukluktan ergenliğe geçiş döneminde masalsı metin atmosferinden daha gerçekçi içeriğe geçiş sürecinde (Bamberger, 1990; Carlsen, 1967'den akt. Colbert, 1974; Gökşen, 1985; Yavuzer, 1998) yine bir öyküleyici metin yapısı örneğini oluşturan roman-hikâyeye yönelmiş olmasını düşündürmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin hoşlandıkları metin içeriği sorusunda özellikle birkaç başlığın öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencileri "Sık sık" okudukları içerik seçimlerinde macera (%79.3), eğlence (%73.3), mizah (%50.7), arkadaşlık (%49.3), spor (%42.6), bilim kurgu (%35) ve gezi (%32.5) başlıklarını öne çıkarmışlardır. Öğrencilerin heyecan unsurunu barındıran ve macera isteklerini karşılayan eserlere olan ilgisini benzer araştırma sonuçlarında da görmek mümkündür. Balcı (2009b), Battalbaş (2013), Deniz (2015), Güngör (2009), İşcan vd. (2013), Keleş (2006) ve Temizyürek vd. (2013) tarafından yürütülen araştırmalarda macera konulu eserlerin daha çok tercih edildiğini görmek mümkündür. Farklı yaş grupları üzerinde yürütülen araştırmalarda ise kişisel gelişim (Geçgel ve Burgul, 2009), gerçek hayat hikâyeleri (Tavşanlı ve Kaldırım, 2017) gibi içeriklerin de öne çıktığı anlaşılmaktadır. Metin içeriğinde "Bazen" tercihinde ise kahramanlık ve tarih (%33.9), duygusal (%29.2), hayvanlar âlemi (%28.7), aile ve ev hayatı (%28.6) sıralaması görülmektedir. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçların yapılan bazı araştırma sonuçlarıyla farklılık göstermesinin sebebi araştırmaya katılan katılımcıların ilgilerinin farklı olmasından dolayı kaynaklanabilmektedir. Okuma ilgisinin ve ilgiye bağlı olarak gelişecek okuma alışkanlığının bireysel ve çevre faktörleri dikkate alınarak eğitim sürecinin konusu haline getirilmesi eğitim hedeflerine ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca ilginin bireysel yönü iyi tespit edilirse okuma alışkanlığı için yapılacak faaliyetler ve eser seçimleri daha kolay gerçekleştirilebilir. Okuma alışkanlığı araştırmaları doğası gereği nicel özelliklere yoğunlaşmaktadır. Daha özelleştirilmiş ve daraltılmış başlıklarla yapılacak çalışmaların nitel özelliklere de yoğunlaşmasının araştırma bulgularını zenginleştirebileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

Acıyan, A.A. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.

Acheaw, M.O. ve Larson, A.G. (2014). Reading habits among students and its effect on academic performance: a study of students of Koforidua Polytechnic. *Library Philosophy and Practice (e-journal),* 1-22. http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1130

Akbabaoğlu, M. ve Yıldız Duban, N. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının üst bilişsel okuma stratejileri, okuma motivasyonları ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 9(4), 1720-1740. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1498034

Akbulut Güneş, A. (2013). *Türkiye'de köy ilköğretim okul kütüphaneleri ve okuma alışkanlığı: Kastamonu ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Akca, Ç. (2008). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada Türkçe öğretmenlerinin rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.

Akça, Ş. (2020). *Kırıkkale'de halk kütüphanesi kullanımı ve okuma alışkanlığı ilişkisinin incelenmesi.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.

Aksoy, E. (2014). *İlköğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin veli öğretmen ve öğrenci görüşleri.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Aksoy, T. (2018). *Okuma alışkanlığının temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) sınavına etkisi.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Akyol, H. (2012). *Programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri.* Pegem Akademi.

Alam, N.A.R. (2021). The importance of parent's literacy understanding towards children reading habits. *Library Philosophy and Practice (e-journal),* 1-10. https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8785&context=libphilprac

Alaylıoğlu, R. ve Oğuzkan, A.F. (1976). *Ansiklopedik eğitim sözlüğü* (2. baskı). İnkılâp ve Aka Basımevi.

Ali,I., Raza, M.H., Yasmeen, M., Raza, M.A. ve Munawar, N. (2023). Analyzing the impact of student's reading habits on academic performance. *International Journal of Scientific Multidisciplinary Research (IJSMR),* 1(8), 951-962. https://doi.org/10.55529/jlep.36.23.33

Arıcı, A.F. (2005). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma durumları (Beceri, ilgi, alışkanlık, eğilim)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Arslan, A. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve STEM tutumlarının incelenmesi. *Educational Academic Reserach,* 49, 23-38. https://doi.org/10.5152/AUJKKEF.2023.1039309

Ataya, R. L. Ve Kulikowich, J. M. (2002). Measuring interest in reading social studies materials. *Educational and Psychological Measurement*, 62(6), 1028-1041. https://doi.org/10.1177/0013164402238090

Atteyeh, M. İ. (2022*). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme: Cibuti örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.

Babalola, J. O. (2020). Evaluating reading habit among junior secondary school students in Ekiti state in Nigeria. *International Journal of Language Education,* 4(1), 74-80. https://eric.ed.gov/?id=EJ1249907

Bahşi, N. ve Ateş, A. (2024). The correlation between eighth-grade students' metacognitive reading awareness, reading intrinsic motivation, and reading habits. *International Journal of Education & Literacy Studies,* 12(2), 12-19. https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1426252.pdf

Bala, A. M., Mazah, D. ve Yaharami, F. H. (2021). A survey of reading habits among selected secondary school teachers in Nasarawa Local Government Area of Nasarawa State, Nigeria. *Jewel Journal of Librarianship,* 16(3), 17-24. https://www.jeweljournals.com/admin/published/10116416128.pdf

Balcı, A. (2009a). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 6(11), 264-299. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19558/208492

Balcı, A. (2009-b). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Balcı, A., Uyar, Y. ve Büyükikiz, K.K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies,* 7(4), 965-985. https://turkishstudies.net/turkishstudies%3B?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=167107840_60_Balc%C4%B1Ahmet%20%20vd_S-965-985.pdf&key=15860

Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (B. Çapar, çev.). Kültür Bakanlığı Yayınları. (Orijinal metin basım tarihi 1975)

Battalbaş, S. (2013). *Lise öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlığını etkileyen etmenler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Bayat, N. ve Çetinkaya, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri. *İlköğretim Online,* 17(2), 984-1001.

Bayram, O. (1990). *İlkokul çağı çocuklarının okuma alışkanlığı ve Yenimahalle ilçe halk kütüphanesi gezici kütüphane hizmeti* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Bekar, Ü. (2005). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmalarında ailenin rolü (Kastamonu ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Bekaroğlu, A., Kahveci, Ö., Kazoğlu, F., İlhan, T. ve Gökgöz, M. (2022). Examination of book reading habits of secondary school students. *Social Scientific Centered Issues,* 4(1), 19-39. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2330349

Bertan, E. (2024). *Sınıf öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlığı ile iyi oluşları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.

Bilgiç, N. (2023). *Okuma alışkanlığı kazandırmada veli etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çankırı Karatekin Üniversitesi.

Bircan, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye'de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları. *Ankara*

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 22(1), 393- 410. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000883

Bostancı, K. (2019). *Ortaöğretim okul kütüphanelerinde kaynak seçimi ve okuma alışkanlığı ilişkisi: Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Büyükalan Filiz, S. ve Kalaycı, D. (2019). Sınava hazırlık sürecinin bireyin okuma alışkanlığı üzerinde etkisi: 8. sınıf örneği. *Researcher: Social Science Studies,* 7(1), 238-248. https://dergipark.org.tr/tr/pub/researcher/issue/66633/1042602

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Akademi.

Can, R., Türkyılmaz, M. ve Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 11(3), 1-21. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59502/855330

Cevher, N. (2015). *Ankara'daki halk kütüphanesi çocuk bölümlerinin çocukların okuma alışkanlığındaki rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Colbert, J. E. (1974). *Nonfiction and adolescent reading interests* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Virginia Polytechniz Institute and State University.

Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi.* (H. Ekşi, çev. ed.; 4. baskı). Edam Yayın. (Orijinal metin basım tarihi 2012)

Çelik, Y. (2020). Okuma alışkanlığının kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 8(4), 1027- 1037. https://doi.org/10.18506/anemon.643230

Çevik, A., Ayana, H. ve Ayana, M. (2023). Ortaokul öğrencilerinin iç motivasyonları, akademik başarıları, okuma tutum ve alışkanlıklarının arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Rumeli'DE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* 116-130. https://doi.org/10.29000/rumelide.1252825

Çiçek Çetinkaya, S. (2004). *Afyon merkezindeki ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.

Davarcı, N. (2013). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile bilgisayar- internet kullanımı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Demir, E. (2022). *Ebeveyn okuma motivasyonunun ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve okuma tutumu ile ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Demir, T. (2024). *Ortaokul öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırma sürecinde Türkçe öğretmenlerinin yaptıkları uygulamalar ve uygulamaların değerlendirilmesi: Giresun ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe öğretimi yeni programa uygun geliştirilmiş.* Pegem A Yayıncılık.

Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,* 3(2), 46-64. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/227524

Devrimci Künyeli, H. (1993). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Dökmen, Ü. (1994). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma.* Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Durualp, E., Çiçekoğlu, P. ve Durualp, E. (2013). Sekizinci sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının internet ve kitap okuma alışkanlıkları açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 1(2), 115-132. https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/12845/155638

Ekmen, S. (2023). *Ortaokul öğrencilerinde hızlı okuma becerisi ve okuma alışkanlığı özellikleri ile akademik motivasyon arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Topkapı Üniversitesi.

Elkatmış, M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 23(3), 1223-1240. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/209809

Erkuş, E. ve Babayiğit, Ö. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile kelime hazineleri arasındaki ilişki. *Trakya Eğitim Dergisi,* 13(3), 1786-1798. https://doi.org/10.24315/tred.1250846

Faisal, M. (2021). The influence of students' perceptions about reading gardens and reading interest on reading habits of elementary school students. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research,* 623, 64-70. https://doi.org/10.2991/assehr.k.211225.010

Geçgel, H. ve Burgul, F. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma ilgi alanları (Çanakkale örneği). *TÜBAV Bilim Dergisi,* 2(3), 341-353. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubav/issue/21516/614980

Gençtürk, G. (2022). *Dijital ortamın gençlerin okuma alışkanlıklarına etkisi: İstanbul'da durum* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Gezgin, D. M. (2021). Lise öğrencilerinin sosyal medya kullanım davranışları ile okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 23(2), 789-806. https://doi.org/10.26468/trakyasobed.809823

Gökşen, E. N. (1985). *Örnekleriyle çocuk edebiyatımız* (5. basım). Remzi Kitabevi.

Gönen, M., Çelebi Öncü., E. ve Işıtan., S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi,* 32(164),7-35. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/gonen.htm

Gül, E. (2021). *İlkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Bir karma yöntem araştırması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

Gül Özdil, B. ve Demir, S. (2022). Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıkları ile üstbilişsel farkındalık düzeyleri arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi,* 54, 957-987. https://doi.org/10.53444/deubefd.1096102

Güneş, L.C., Durualp, E. ve Durualp, E. (2024). Ankara'da yaşayan ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği,* 38(4), 181-204. https://doi.org/10.24146/tk.1444338

Güneş, M., Avcı, M. Ş., Baran, H. M., Annıkızıl, B., Yavuzkurt, İ. ve Erkal, F. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi,* 10(97),1483-1495. https://doi.org/10.5281/zenodo.8196753

Güngör, E. (2009). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi.

Gürcan, H.İ. (1996). *Okuma alışkanlığı ile kitap yayımcılığının kültürel iletişim ve teknolojisine bağlı sorunları karşısında Türkiye koşulları temelinde bir model önerisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.

Gürsoy, H. C. (2018). *Kitap okuma alışkanlığının kazandırılmasında yardımcı bir araç olarak çizgi romanların kullanılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.

Hanedar, R.T. (2011). *8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ve okuduğunu anlama becerileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Harris, A. J. ve Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability: A guide to developmental & remedial methods* (9th edition). Longman.

Hassan, I., Azmi, M. N. L., Muhamad, S. N. ve Abdullah, A. T. H. (2021). Reading habits and their correlation with reading achievement among ESL learners in selected Malaysian secondary schools. *Arab World English Journal,* 12(3), 385-399. https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no3.27

Huck, C. S., Hepler, S., Hickman, J ve Kiefer, B. Z. (2001). *Children's literatüre in the elementary school* (Seventh edition). McGraw Hill.

Hughes-Hassell, S. (2021, 12-16 July). *Urban teenagers talk about leisure reading* [Sözlü bildiri]. IASL Annual Conference, Denton, USA. http://dx.doi.org/10.29173/iasl7975

İşcan, A., Arıkan, İ. B. ve Alkış Küçükaydın, M. (2013). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları ve okumaya ilişkin tutumları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi,* 4(11), 1-16. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijoess/issue/8531/105933

İşgören, N. (2024). *Türkçe öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutum ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi.

Kara, M. (2019). *Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trakya Üniversitesi.

Karadağ, N. (2022). Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıklarıyla akademik başarıları arasındaki ilişki. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,* 10(2), 175-193. https://doi.org/10.35233/oyea.1177433

Karaduman, M. (2024). *Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerine okuma alışkanlığı kazandırma bağlamında bir eylem araştırması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.

Karakullukcu, N. ve Çelik, Y. (2020). İlkokul öğrencilerine kitap okuma alışkanlığı kazandırmada sınıf öğretmenlerinin rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,* 11(2), 1-14. https://dergipark.org.tr/tr/pub/aduefebder/issue/59088/732337

Karatay, H., Külah, E. ve Kaya, S. (2020). Okuma alışkanlığını geliştirme yöntem, teknik ve modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları,* 8(1), 89-107. https://doi.org/10.35233/oyea.707967

Kavitha, E.S. ve Bhuvaneswari, S. (2024). Reading habits of government higher secondary school students in tribal areas with special reference to Yercaud – a study. *International Journal of Research in Library Science (IJRLS),* 10(1), 7-20. https://www.ijrls.in/wp-content/uploads/2024/01/ijrls-1724.pdf

Keleş, Ö. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi* [Yayımlanmamış

yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Kırs, F. (2022). *Türkiye'de öğrencilerin okuma alışkanlığı: Bir meta sentez çalışması* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dicle Üniversitesi.

Kırs, F. ve Kinay, İ. (2022). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi,* 26, 322- 349. https://doi.org/10.29000/rumelide.1073930

Kırs, F. ve Kinay, İ. (2024). Lisansüstü öğrencilerinin okuma alışkanlığı. *Yükseköğretim Dergisi,* 14(2), 107-124. https://doi.org/10.53478/yuksekogretim.1369505

Konan, N. ve Oğuz, V. (2013). Öğretmenlerin okuma alışkanlıkları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 10(1), 105-119. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ksusbd/issue/10274/126057

Kuijpers, M.M., Douglas, S. ve Kuiken, D. (2020). Capturing the ways we read: Introducing the reading habits questionnaire. *Anglistik,* 31(1), 51-69. http://dx.doi.org/10.33675/ANGL/2020/1/6

Maribbay, R.T. (2022). Reading interests and habits: their relationship to the reading comprehension of grade 11 students. *International Journal of Arts, Sciences and Education,* 3(2), 84-101. https://ijase.org/index.php/ijase/article/view/128

Merga, M.K. (2017). What motivates avid readers to maintain a regular reading habit in adulthood? *Australian Journal of Language and Literacy,* 40(2), 146-156. https://link.springer.com/article/10.1007/BF03651992

Mut, G. (2021). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığının oluşmasında etkili olan faktörlere ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Mut, G. ve Gelişli, Y. (2021). Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığının oluşmasında etkili olan faktörlere ilişkin görüşleri. *Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi Dergisi,* 3(1), 92-113. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mrefdergi/issue/60110/858227

Nnaji, P.T., Okpuzor, V.N. ve Morka, E. (2020). A comparative study on the use of social media, reading habits and academic performance of secondary school students. *Asian Journal of Education and Social Studies,* 11(2), 1-7. https://doi.org/10.9734/ajess/2020/v11i230284

Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 9(15), 117-136. https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8708/108719

Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri I: Okuma eğitimi.* Öncü Kitap.

Özden Deniş, P. (2022). *Öğrencilerin okuma alışkanlığı geliştirmesinde sınıf öğretmenlerinin etkisi: Denizli ili örneği* [Tezsiz yüksek lisans tezi bitirme projesi]. Pamukkale Üniversitesi.

Özkaya, P. ve Çetin, D. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanımlarına ilişkin bir inceleme (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi eğitim fakültesi örneği*). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1(1), 11-21. https://doi.org/10.21666/mskuefd.17579

Öztürk, E. ve Can, I. (2013). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin elektronik kitap okumaya ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 171 (171), 137-153. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21497/230493

Phutthabun, P. (2022). *Exploring reading habits and attitudes among high school students in Thailand* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Thammasat University.

Ramzan, M., Perveen, F. ve Altaf, S. (2022). An analysis of reading habits of students. *Pakistan Journal of Social Research,* 4 (4), 565-576. https://pjsr.com.pk/wp-content/uploads/2022/11/60.-Vol.-4-No.-4-December-2022-Ramzan-Parveen-Altaf-An-Analysis-of-Reading-Habits-of-Students.pdf

Romero Oliva, M. F., Ambrós Pallarés, A., ve Trujillo Sáez, F. (2020). Adolescent reading habits in an ecosystem called school: Determining factors in high school students. *Investigaciones Sobre Lectura,* 13, 1-17. https://doi.org/10.37132/isl.v0i13.295

Salcı, S. (2022). *Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi.

Sevgi, S. ve Karakaya, M. (2021). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve problem çözme becerisinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 41(2), 1203-1225. https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/64632/836544

Sevmez, H. (2009). *Türkçe öğretmen adaylarının okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı üzerine bir inceleme (SÜ Eğitim Fakültesi)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.

Sünbül, A. M., Yılmaz, E., Demirer, V., Ceran, D., Işık, A., Çintaş, D., Çalışkan, M. ve Alan, S. (2010a). *İlköğretim öğrencileri kitap okuma alışkanlıkları: Konya ili araştırma raporu (5-6-7-8. sınıflar).* Selçuk Üniversitesi Matbaası.

Sünbül, A. M., Çalışkan, M., Yılmaz, E., Çintaş, D., Alan, S., Demirer, V. ve Ceran, D. (2010b). *Lise öğrencileri kitap*

okuma alışkanlıkları: Konya ili araştırma raporu. Selçuk Üniversitesi Matbaası.

Şahin, A. (2012). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının sosyo- ekonomik düzeylerine göre incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 10(2), 367-388. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26137/275284

Şahiner, Y. (2005). *İlk ve orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin okuma alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörler (Elmadağ ilçesi örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.

Şanlıbaba, P. ve Gümüş, E. (2014). Okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Ankara Üniversitesi Kalecik Meslek Yüksekokulu örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi,* 2(3), 44-49. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejoir/issue/5378/72986

Taşkesenlioğlu, L. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine bir inceleme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi,* 5(9), 1-10. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/149888

Tatar, D. (2022). *Sosyo-ekonomik düzeyin çocukların okuma alışkanlıkları üzerine etkisi: Ankara'daki ilköğretim sekizinci sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Tavşanlı, O. F. ve Kaldırım, A. (2017). Examining the reading habits, interests, tendencies of the students studying at the faculty of education and analyzing the underlying reason behind their preferences. *European Journal of Educational Research,* 6(2), 145-156. https://doi.org/10.12973/eu-jer.6.2.145

Tekgül, K. (2013). *İdareci ve öğretmenlerin öğrencilerde kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesine yönelik düşüncelerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.

Temizyürek, F., Çolakoğlu, B. K. ve Coşkun, S. (2013). Dokuzuncu sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi,* 11(2), 114-150. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26092/274942

Tonka, H. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile okuma kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu. (2024). *Türkçe sözlük. https://sozluk.gov.tr/*

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Yaşam kalitesi modülü, 2022.* https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yasam-Kalitesi-Modulu-2022-49760.

Ürün Karahan, B. (2022). Eğitim fakültesi öğretmen adayları ile formasyon grubu öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları ile mesleki gelişime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,* 11(3), 1210-1219. https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/72659/1178841

Wibayanti, S. H., Lian, B. ve Mulyadi (2020). The influence of school literacy movement and reading habit on student's achievement. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies (IJPSAT),* 20(1), 144-155. https://ijpsat.org/index.php/ijpsat/article/view/1734

Yalınkılıç, K. ve Ülper, H. (2011, 13-16 Ekim). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık düzeyleri* [Sözlü bildiri]. Samsun Sempozyumu, Samsun, Türkiye.

Yalman, M., Özkan, E. ve Kutluca, T. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları üzerine betimsel bir araştırma: Dicle Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası,* 14(2), 291-305. https://doi.org/10.15612/BD.2013.122

Yavuzer, H. (1998). *Çocuk psikolojisi* (16. Basım). Remzi Kitabevi.

Yıldız, D., Ceran, D. ve Sevmez, H. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları profili. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 8(3), 141-166. https://doi.org/10.12780/uusbd.42426

Yılmaz, B. (1990). *Okuma alışkanlığı ve Yenimahalle ilçe halk kütüphanesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

Yılmaz, B. (2000). Viyana ilkokullarında okuyan Türk öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası,* 1(2), 280- 306. https://doi.org/10.15612/BD.2000.422

Yurtbakan, E. ve Erdoğan, T. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi: Bir karma yöntem. *Ana Dili Eğitimi Dergisi,* 8(2), 240-257. https://doi.org/10.16916/aded.650972

Yüksel, Y. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlığı ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.

Zan, E. (2024). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ve kitap okuma alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nevşehir Hacı Bektaşi Veli Üniversitesi.

Zengin, N. (2003). Gençlerin okuma alışkanlıklarını belirlemeye yönelik bir çalışma hakkında. *Türklük Bilimi Araştırmaları,* 13, 131-149. https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16954/177003

Etik Beyan
Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında belirtilen kurallara uyulmuş, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır. Yazarlar arasında çıkar çatışmasının yoktur, tüm yazarlar çalışmaya katkı sağlamıştır.

Etik Kurul İzin Bilgileri
Etik Kurul Adı: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
Etik Kurul Karar Tarihi: 07 Mart 2024
Etik Kurul Karar Sayısı: 19